

This is the **published version** of the bachelor thesis:

Bas Calopa, Albert; Munich i Gasa, Jaume, dir. L'incompliment per part de l'Estat espanyol de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries. 2025. (Grau en Dret)

This version is available at <https://ddd.uab.cat/record/319387>

under the terms of the license

**L'INCOMPLIMENT PER PART DE L'ESTAT
ESPANYOL DE LA CARTA EUROPEA DE LES
LLENGÜES REGIONALS O MINORITÀRIES**

Autor: Albert Bas Calopa

Tutor: Jaume Munich i Gasa

Grau: Dret

Curs: 2024/2025

Agraïments

Agraeixo el meu tutor Dr. Jaume Munich, el seu esforç, la seva dedicació i paciència que han estat claus per a que aquest treball hagi arribat a bon port.

També vull agrair la meva família: el meu pare, mare, germà, i la meva parella Ainara, per la seva paciència, ajut i suport incondicionals.

RESUM

El català ha estat durament perseguit des de finals del segle XV amb alguns pocs períodes d'una certa recuperació. Malgrat la instauració de la democràcia a partir de 1975, en l'actualitat és encara un idioma discriminat i minoritzat per l'Estat espanyol amb l'objectiu de fer-lo desaparèixer paulatinament tot imposant la llengua castellana arreu del territori de parla catalana. Tanmateix, el Consell d'Europa en un intent de lluitar contra la discriminació lingüística va impulsar l'elaboració de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries. Per això, la present recerca pretén exposar tant els instruments jurídics aplicables per la protecció del català a nivell europeu, estatal i autonòmic, com el compliment de l'Estat espanyol de les obligacions en les que es va comprometre quan va ratificar la Carta. També es realitzarà un anàlisi objectiu i crític sobre la situació real de la llengua catalana en els diferents àmbits recollits en la Carta, tal com l'educatiu, el jurídic o l'administratiu, entre d'altres.

ABSTRACT

Catalan has been harshly persecuted since the late 15th century, with only a few brief periods of partial recovery. Despite the establishment of democracy in 1975, it remains a discriminated and minoritized language within the Spanish State, which continues to impose the Spanish language across Catalan-speaking territories with the aim of gradually eradicating Catalan. Nevertheless, the Council of Europe, in an effort to combat linguistic discrimination, promoted the drafting of the European Charter for Regional or Minority Languages. Therefore, this research aims to present both the legal instruments applicable to the protection of Catalan at the European, state, and regional levels, and to assess the extent to which Spain complies with the obligations it undertook upon ratifying the Charter. Furthermore, an objective and critical analysis will be carried out on the actual situation of the Catalan language in the various fields covered by the Charter, such as education, the judiciary, and public administration, among others.

TAULA DE CONTINGUTS

RESUM.....	2
ABREUJAMENTS.....	5
INTRODUCCIÓ.....	6
I. CARTA EUROPEA DE LES LLENGÜES REGIONALS O MINORITÀRIES (CELROM)	16
1.1. Antecedents de la CELROM	16
1.1.1. Convenció Europea per la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals de 1950 (CEDH).....	19
1.1.2. Recomanació 928 de l'APCE	20
1.1.3. Resolució 192 de l'APCE	20
1.2. La CELROM.....	21
1.2.1. Adopció i natura jurídica.....	21
1.2.2. Contingut de la CELROM	22
1.2.3. Principis i objectius de la Carta (Art 7.1)	26
1.2.4. Eliminació de mesures que posin en perill el manteniment o desenvolupament de les llengües regionals o minoritàries (Art 7.2).....	32
1.2.5. Promoció, comprensió i tolerància envers les llengües regionals o minoritàries (Art 7.3)	33
1.2.6. Les polítiques per a encoratjar les llengües regionals o minoritàries (Art 7.4)	34
1.2.7. Polítiques aplicables a les llengües sense territori (Art 7.5)	35
1.3. Mecanismes de supervisió de la Carta	35
II. LA PROTECCIÓ DE LA LLENGÜA CATALANA A L'ESTAT ESPANYOL EN L'ÀMBIT EDUCATIU I JUDICIAL	38
2.1 Normativa Constitucional	38
2.2 Àmbit Educatiu	40
2.2.1 Normativa Estatal	40
2.2.2 Normativa autonòmica.....	41
2.2.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE.	42
2.3 Àmbit judicial	48
2.3.1 Normativa Estatal	48
2.3.2 Normativa Autonòmica.....	48

2.3.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE.	49
III. LA PROTECCIÓ DE LA LLENGÜA CATALANA A L'ESTAT ESPANYOL EN ALTRES ÀMBITS	54
3.1 Àmbit Administratiu	54
3.1.1 Normativa Estatal	54
3.1.2 Normativa autonòmica.....	54
3.1.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE	55
3.2 Mitjans de Comunicació	57
3.2.1 Normativa Estatal	57
3.2.2 Normativa Autonòmic.....	57
3.2.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE	58
3.3 Àmbit cultural.....	60
3.3.1 Normativa Estatal	60
3.3.2 Normativa Autonòmica.....	60
3.3.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE	61
3.4 Àmbit econòmic i social	62
3.4.1 Normativa Estatal	62
3.4.2 Normativa Autonòmica.....	63
3.4.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE	65
3.5 Intercanvis transfronterers	68
3.5.1 Normativa Estatal	68
3.5.2 Normativa Autonòmica.....	69
3.5.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE	69
IV. CONCLUSIONS	71
V. BIBLIOGRAFIA	75
5.1 Documents	75
5.2 Doctrina	84

ABREUJAMENTS

CELROM: Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries

CEDH: Convenció Europea per la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals

APCE: L'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa

STC: Sentència del Tribunal Constitucional

TC: Tribunal Constitucional

TS: Tribunal Suprem

EAC: Estatut d'Autonomia de Catalunya

TSJC: Tribunal Superior de Justícia de Catalunya

LJCA: Llei de Jurisdicció Contenciosa- Administrativa

LOMLOE: Llei Orgànica de Modificació de la Llei Orgànica d'Educació

LOPJ: Llei Orgànica del Poder Judicial

LEC: Llei d'Enjudiciament Civil

ACN: Agència Catalana de Notícies

ICEC: Institut Català de les Empreses Culturals

AEB: l'Asamblea por una Escuela Bilingue.

CECE: Comitè d'Experts de la Carta Europea.

INTRODUCCIÓ

Als segles XV i XVI, el català era una llengua plenament desenvolupada en un país on la majoria de la gent no entenia el castellà, amb caràcter oficial i present a les universitats, a les institucions reials i l'administració¹, la llengua de la cort i la noblesa, del mon eclesial, i arribant fins i tot a la Cúria romana amb Alexandre VI. Itàlia (Nàpols i Sicília) formaven part de la nostra nació, i s'hi havien establert centenars de catalans, també d'intel·lectuals, amb un flux intens de relacions: homes, costums i idees² entre Barcelona i Florència, Venècia, Milà, la Roma dels Borja, i també València, que en el segle XVI exporta el seu *Tirant lo Blanc*³. En ple Renaixement, Catalunya mantenia relacions culturals i literàries amb els humanistes⁴. En el que fa a les preferències idiomàtiques dels lectors catalans “fins al darrer terç del segle XVI l'hegemonia del català era absoluta”⁵. A València, la situació literària era similar, ja que del 1490 al 1510 les edicions en català eren un 46%, en llatí un 49% i en castellà un ínfim 4%⁶.

Com és que en aquella situació, on ningú en cap dels Estats catalans llegia ni escrivia en castellà, en trenta anys aquesta llengua s'imposés en les edicions fins al 45% de tota la producció editorial en 1544⁷. La resposta és que la majoria d'obres publicades en castellà eren traduccions de les obres en català, obligades i sovint sota coaccions i amenaces⁸. Durant aquella època també va desaparèixer un desmesurat nombre de llibres que no pot ser accidental. Carles Riba va escriure “El nostre

¹ Rubió, J. (1990). *L'ambient literari de la Catalunya del segle XVI: Humanisme i Renaixement* (Biblioteca Abat Oliba, 86). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat (p. 116)

² Tavani, G. (1996). *Per una història de la cultura catalana medieval* (Biblioteca de Cultura Catalana, 83). Barcelona: Curial Edicions Catalanes (p. 143)

³ *Ibidem*, (p. 145).

⁴ *Ibidem*, (p.144).

⁵ Peña, M. (1997). *El laberinto de los libros: Historia cultural de la Barcelona del Quinientos*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez. (p. 75)

⁶ Berger, P. (1976). Contribution à l'étude du déclin du valencien comme langue littéraire au seizième siècle. *Mélanges de la Casa de Velázquez*, 12 (p. 182)

⁷ *Ibidem*. (p 182).

⁸ Bilbeny, J. (2012). *Amagau lo valencià! Algunes dades sobre la traducció forçada d'obres literàries catalanes al castellà i el canvi de nom de llurs autors al llarg del segle XVI*. Institut Nova Història.

passat, en efecte, no s'havia clos en un crepuscle, sinó en una aurora: el Renaixement quatrecentista (...) la política internacional catalana bé prometia en la guia dels pobles nous un paper més eficaç que el que acompliren els nostres suplantadors.”⁹

Aquesta suplantació es pot atribuir a decisions estratègiques preses des del poder de la monarquia hispànica, que pretenia anorrear la nostra identitat cultural.¹⁰ L'eina emprada fou la censura d'Estat i la del Sant Ofici. La primera fou instaurada per llei pels Reis Catòlics en 1502 i revisava totes les publicacions abans de concedir la llicència d'impressió o venda¹¹. La Inquisició, a més, d'ençà el 1536 sotmeté a vigilància totes les llibreries, incautant centenars, milers de llibres¹². Sota el regnat de Felip II s'incrementa el control i les penes per als infractors¹³. La censura i esmena dels textos prèvia a la seva impressió és un fet generalitzat i no és possible de saber com eren els originals.

Un altre revés important es dona amb el Tractat dels Pirineus (1659). El govern francès considerava el català “llengua regional” a assimilar i la llengua francesa fou imposada a l'actual Catalunya Nord. Un decret de Lluís XIV de 1700 va prohibir explícitament l'ús del català en qualsevol document públic. El francès s'exigia com a única llengua pública i escolar, relegant el català a la parla privada o vulgar.¹⁴

A la Península, amb la derrota de Catalunya, les Illes Balears i el País Valencià en la Guerra de Successió (1708-1714), Felip V programa la destrucció tant cultural com lingüística de la llengua catalana. El decret de nova planta de l'any 1716 va abolir les institucions i lleis pròpies al regne de València, Aragó, Principat de Catalunya i Regne de Mallorca i va imposar las lleis, els usos i costums de Castella.

⁹ Riba, C. (1984). *Obres completes* (Vol. 2, Crítica 1, E. Sullà, Ed.). Barcelona: Edicions 62. (p. 125)

¹⁰ Bassó, J. (2018). *El Nou diccionari de la literatura catalana 62: Un pou de sorpreses*. Institut Nova Història

¹¹ Rumeu de Armas, A. (1940). *Historia de la censura literaria gubernativa en España*. Madrid: Aguilar (p. 15)

¹² Blázquez, J. (1990). *La Inquisición en Cataluña: El tribunal del Santo Oficio de Barcelona (1487-1820)*. Toledo: Ediciones Arcano

¹³ *Ibidem*. (p. 59).

¹⁴ Howitt, B. (2014, abril 2). *The use of Catalan in the Roussillon*. P-O Life.

Segons l'article 42 del decret, "el català fou substituït pel castellà, que des de llavors passava a ser oficial i obligatori a l'administració i a la judicatura."¹⁵ Això significava que tots els documents oficials, tribunals i escoles dels països catalans haurien de ser en castellà, fent desaparèixer el català fora de l'àmbit privat. Segons Martínez-Gil, "la Nova Planta equivalgué a l'aniquilació legal del català com a llengua de l'Estat."¹⁶ L'any 1755, es va aplicar un càstig anomenat "pa i aigua" a aquells que parlessin català. L'any 1768, durant el regnat de Carles III, el govern va prohibir el català a les escoles de Primeres Lletres, Gramàtica i Retòrica i l'any 1772 es va prohibir als comerciants dur llibres de comptabilitat en català.¹⁷

A França, la Revolució intensificà la política de llengua única nacional per a annexionar totes les identitats regionals a la "nació francòfona". El 1794, la Convenció Nacional va decretar que cap acta oficial podia redactar-se en idioma diferent del francès. Parlar una altra llengua es considerava "contrarevolucionari"¹⁸. La república jacobina usà l'escola i l'administració per aniquilar els *patois* (inclòs el català) i difondre exclusivament el francès.^{18,19} A l'era napoleònica, el Codi Civil de 1804 no mencionava explícitament la llengua, però la seva aplicació a tot França consolidà l'únic marc legal. Les lleis escolars posteriors reforçaren la immersió lingüística en francès: especialment la Llei Guizot (1833) i les lleis Jules Ferry (1881-82), que van fer l'escolarització primària obligatòria, gratuïta i laica en francès. Amb això es perllongà la "política de monolingüisme educatiu" que marginà les llengües minoritàries (occità i català) inclús amb sancions per parlar català a classe. En conseqüència, progressivament es va establir una diglòssia: el francès en contextos oficials i educatius, i el català només com a llengua familiar o

¹⁵ Llibertat.cat. (2016, 17 de gener). *1716: Publicació del Decret de Nova Planta del Principat de Catalunya*.

¹⁶ Guibernau, M. (2000). Spain: Catalonia and the Basque country. *Parliamentary Affairs*, 53(1) (p. 55–68).

¹⁷ Generalitat de Catalunya. (s.d.). *Orígens i història*. Departament de Cultura.

¹⁸ Irujo, X. (2021, 11 d'octubre). Linguistic terror. *Nevada Today*.

¹⁹ Grégoire, H. (1794). *Rapport fait au nom de la Commission chargée d'examiner la nécessité et les moyens d'anéantir les patois et d'universaliser l'usage de la langue française*.

folklòrica.²⁰ Durant la Tercera República (1870-1940) no es van aprovar lleis formals addicionals per l'extermini del català, atès que la fita ja era pràcticament assolida. Malgrat algunes revifalles (Renaixença), el francès va romandre l'única llengua administrativa del territori, reforçada per la norma constitucional (article 2 de la Constitució de 1875) i per ús social. En qualsevol cas, França no va reconèixer oficialment cap dret al català ni a les Llengües d'Oïl.

Espanya, durant el segle XIX (1808-1875) no varià la tesi unitària sobre la llengua. La Constitució de Cadis (1812) consagrà que “*el castellà és la llengua oficial del Estat*” imposant el seu coneixement com a deure ciutadà, mentre que el català no tenia cap reconeixement en actes oficials²¹. En l'ensenyament es promulgaren moltes disposicions a favor del castellà: per exemple, el *Pla Quintana* del 1821 i més tard, el *Reglamento de 1845* i la *Llei Moyano (1857)*, establien que el castellà fos la llengua vehicular²². Les escoles normals exigien “gramàtica castellana” obligatòria als mestres²³ i parlar català a les aules podia comportar càstigs²⁴. Al marge de l'Educació, posteriors decrets civils prohibiren l'ús públic de les llengües minoritzades: per exemple, circulars de 1799 i 1838 ja vetaven portar epitafis de cementiri en “llengües regionals”²⁵.

Malgrat tot, el segle xx s'inicia amb un interès creixent per l'estudi del català coincidint amb l'auge del catalanisme polític.²⁴ El 1898 es funda el Col·legi Sant Jordi, el primer que imparteix totes les classes en català. Un any després es crea l'Associació Protectora de l'Ensenyament Català, que impulsa la creació d'altres col·legis i l'edició de textos escolars. El 1906 se celebra el Primer Congrés

²⁰ Radford, G. (2014). French language law: The attempted ruination of France's linguistic diversity. *TCD Law Review*.

²¹ Mazza, S. (2016). *La diglossia catalana i el poder*. Barcelona: Edicions 62.

²² Ferrer, F. (2002). *La repressió de la llengua catalana*. Edicions 62. (p.18-21).

²³ Lorenzo, J. A. (1995). Perspectiva històrica de la formació de los maestros en España (1370-1990). *Revista Complutense de Educación*, 6(2) (p. 219)

²⁴ Melchor, V. de, & Branchadell, A. (2002). *El catalán. Una lengua de Europa para compartir* (p. 126–127).

²⁵ Ribera M. C. (2017). La llengua i el sentiment de pertinença dels habitants de Catalunya a principis del segle XXI. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 27, (p. 235–254).

Internacional de la Llengua Catalana i el 1907 es funda l'Institut d'Estudis Catalans en el si del qual es crea poc després una secció de filologia.

Alguns decrets i reglaments restrictius, com el reial decret del comte de Romanones que obligava a l'ensenyament del catecisme en castellà (1902) o la prohibició dels Jocs Florals, aquell mateix any, per ordre militar; i el Reglament de la Llei del Notariat de 1917, que excloïa l'ús del català en els actes notariaus²⁶, contrasten amb la creació de la Mancomunitat de Catalunya en 1914, que va fer possible que el català assolís cert grau de reconeixement oficial, perdut immediatament després del cop d'estat de Primo de Rivera de 1923. El 1923, dictà un reial decret que prohibia l'ús públic de “*altres idiomes diferents del castellà, que és l'oficial de l'Estat espanyol*”, en tots els actes oficials. Únicament es permetia l'ús intern a les institucions locals, però amb l'obligació que els seus llibres oficials fossin en castellà. S'aplicaren sancions als mestres que ensenyessin en català i fins i tot la *Mancomunitat de Catalunya* (que havia promogut l'ús oficial del català) fou dissolta el 1925. Entre 1923 i 1930 l'Estat limità legalment el català a l'esfera privada, com ja s'estava fent des del segle XVIII, i el centralisme militar reforçà la diglòssia social²⁷.

Tanmateix, la Constitució republicana de 1931 va canviar aquesta tendència. L'article 4 proclamava el castellà com a llengua oficial de l'Estat, però a la vegada reconeixia que “*tot espanyol té dret a usar la seva llengua pròpia*” i permetia que les llengües de les “províncies o regions” tinguessin rang oficial per llei. A Catalunya això es traduí en l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) de 1932, que declarà cooficial el català i promogué el seu ensenyament. En aquest període l'administració catalana redactà decrets en català i el govern central derogà les restriccions de Primo de Rivera. Per exemple, el 29 d'abril de 1931 es van derogar totes les disposicions contràries al català en l'Ensenyament Primari originades en

²⁶ Comissió de Llengua Catalana del Consell dels Il·lustres Col·legis d'Advocats de Catalunya. (s.f.). *Listado de las normas de represión y violencia contra la lengua catalana* (Boletín núm. 73).

²⁷ Rodríguez, V. (2019). *La llengua catalana: drets lingüístics i identitat nacional*. *Revista de Dret Públic*, 47, (p. 123–150).

la dictadura²⁸. Així, per primer cop en segles el català recuperà presència pública, tot i que amb posterioritat a 1939 aquestes llibertats foren anul·lades²⁹.

Entre el dia 1 d'abril de 1939 i 20 de novembre de 1975, l'Estat espanyol va viure sota el règim de dictadura militar del general Francisco Franco. Aquest període es va caracteritzar per una repressió lingüística intensa i sistemàtica que es va exercir en varis àmbits i amb diferents graus de severitat, des de violència física fins a l'exercida des de les institucions. En els primers anys després de la guerra la repressió va ser especialment dura: S'executaven sense judici presoners republicans identificats com a catalans o a pagesos per cap més raó aparent que parlar català³⁰.

La derogació de l'Estatut d'Autonomia de Catalunya (EAC) de 1932 el 8 d'abril de 1938 va provocar la supressió de l'autogovern català i de les seves institucions. En conseqüència, el català va ser exclòs de la vida pública, educativa i mediàtica. El castellà es va imposar com a llengua única en l'ensenyament, els mitjans de comunicació, l'edició de textos i fins i tot en les converses privades³¹. El maig de 1938 es van promulgar dues ordres ministerials que prohibien l'ús del català al Registre Civil³² i al registre de les persones jurídiques³³ i mesos mes tard una ordre exposava que “Es consideraran també nul·les i sense valor legal les inscripcions que s'hagin practicat en un idioma o dialecte diferent de l'idioma oficial castellà”³⁴. Aquesta acció repressiva es va mantenir durant el transcurs del règim: l'any 1940

²⁸ Ruiz, C. (1993). *Política y educación en la II República* (Valencia, 1931–1936). Universitat de València.

²⁹ Guibernau, M. (2004). *Catalan nationalism: Francoism, transition and democracy*. London: Routledge.

³⁰ Preston, P. (2012). *The Spanish Holocaust: Inquisition and Extermination in Twentieth-Century Spain* (p. 459–463). W. W. Norton & Company.

³¹ Thomàs, J. M. (1998). Franquistes catalans i llengua catalana durant el primer franquisme. *Llengua & Literatura*, 9, (p.153-171).

³² *Boletín Oficial del Estado*. (1938, 21 de mayo). *Gazeta de la República: Diario Oficial del Estado*, núm. 577.

³³ *Boletín Oficial del Estado*. (1938, 26 de mayo). *Gazeta de la República: Diario Oficial del Estado*, núm. 582.

³⁴ De la Escalera Cottureau, S. (1959). *El registro del estado civil: legislación, jurisprudencia, comentarios*. Giner

s'establia l'ús exclusiu del castellà en els serveis públics³⁵ i les Normes del Departament de Cinematografia per la censura de les pel·lícules exposava que “totes les pel·lícules havien de ser dialogades en castellà, prescindint, en absolut, dels dialectes”. L'any 1945 es va aprovar la Llei d'Educació Primària on només es permetia educar amb castellà³⁶ i fins i tot els presos, a partir del 1956, només podien parlar en castellà. Tot això suposà llarg període de castellanització³⁷ tal com volia Franco: “El caràcter de cada regió serà respectat, però sense perjudici per a la unitat nacional, que la volem absoluta, amb una sola llengua, el castellà, i una sola personalitat, l'espanyola”. A les primeres dècades del segle XX, l'ús del castellà va anar en augment, calculant-se que cap al 1950 hi havia al voltant d'un 20% de castellanoparlants habituals, molts d'ells bilingües. Amb la massiva arribada d'immigrants d'arreu de l'Estat, a la segona meitat del segle es va notar en un notable increment de l'ús del castellà als carrers. L'escolarització obligatòria en castellà durant la dictadura i el seu obligat ús en quasi tots els àmbits, va accelerar el procés de bilingüització dels catalanoparlants, la llengua dels quals va quedar minoritzada i marginada. Amb els anys, la bel·ligerància de les prohibicions es va reduir, en especial a partir dels anys 60, en què es van fer certes concessions, però el rebuig cap al català es va mantenir sobretot en tot el que podia representar una cultura de masses, tret de tradicions com els castells, les sardanes o la música popular, que es permetien, però, convertint-les en part del *folklore español*. Encara a finals del règim, el 1968 es va prohibir que Joan Manuel Serrat cantés en català a Eurovisió. Un petit exemple d'aquest intent d'extermini cultural ens el dona el percentatge d'edició de llibres en català a Espanya, que es va reduir del 23,1% en 1933, a només un 4,5% el 1975.³⁸

A partir de la mort del dictador el 1975, els franquistes van encarregar de redactar una nova Constitució a un grup de juristes assegurant-se de mantenir els privilegis

³⁵ Trev, L.V. (1940, 28 de julio). Decreto estableciendo el uso exclusivo del español en los servicios públicos. *La Vanguardia*

³⁶ Boletín Oficial del Estado. (1945, 18 de julio). *Ley de 17 de julio de 1945 sobre Educación Primaria* (Núm. 199).

³⁷ Coordinadora de Dinamització Lingüística del País Valencià. (s.f.). *Repressió lingüística en Espanya*.

³⁸ Pujol, J.M. (2022) La llengua catalana durant el franquisme. *Diari de Tarragona* 9 oct 2022.

del castellà, que al seu article 3 recorda que continua essent la llengua de l'Estat malgrat es reconeix que les altres llengües poden ser cooficials als seus territoris, segons regulin els respectius Estatuts d'Autonomia. Aquesta situació, en realitat, col·loca el català en un pla d'inferioritat, tal com s'exposarà al llarg del present treball, i contribueix significativament a la seva minorització, malgrat que l'Estatut de 1979 el reconegui com a llengua pròpia de Catalunya. Avui es pot considerar un miracle que el català hagi sobreviscut a l'intent secular d'etnocidi per part dels espanyols. Però l'ús del català està retrocedint, també empès per una recent immigració des de països hispanoparlants, i els lingüistes alerten que, si tot continués igual, aniríem cap a un camí de no retorn quan l'ús habitual de la llengua caigués per sota del 30%. Les dades del 2023 ens situen en un 32,6% a Catalunya. En canvi, el coneixement de la llengua a Catalunya arriba al 93,4%³⁹, el que dona un cert marge per a l'esperança.

Tanmateix, la qüestió del bilingüisme a Catalunya no és sociolingüística o ètica, sinó que és un debat polític sobre la llengua del territori.⁴⁰ Com escriu Terricabras, “la llengua no és el problema, sinó l'excusa pel problema; el territori no és el problema, sinó l'escenari del problema.” La situació encara precària de la llengua a Catalunya és un senyal clar de l'existència d'un problema de poder polític o, millor dit, de manca de poder polític. Catalunya és un país amb govern i parlament propis, que té competències exclusives en matèria d'ensenyament i de cultura, però que, paradoxalment, no disposa de poder polític per poder legislar pacíficament sobre la seva llengua i avui dia, les lleis espanyoles i catalanes no protegeixen amb la mateixa intensitat les dues llengües cooficials. Per aquesta raó, encara és de vital importància el suport de les institucions europees i internacionals que vetllen pels drets de les minories lingüístiques dels Estats.

³⁹ Idescat (2023). *Enquesta d'usos lingüístics de la població*.

⁴⁰ Terricabras, J.M. (2001) *Raons i tòpics. Catalanisme i anticatalanisme*. La Campana. (p. 182)

L'objecte d'aquest estudi es centra en avaluar el grau de compliment de l'Estat espanyol de la Carta Europea de las Llengües Regionals o Minoritàries, sobretot ressaltant aquelles obligacions incomplertes, tot examinant els compromisos adquirits en la protecció de la llengua catalana a l'Estat espanyol en diversos àmbits definits a la Carta: educatiu, judicial, administratiu, econòmic-social, mitjans de comunicació, cultural i intercanvis transfronterers, i contrastar-ho amb la situació real de l'ús de la llengua catalana en aquests àmbits.

La qüestió principal del treball es centra en com les legislacions Estatal i Autonòmica regulen la protecció de la llengua catalana a l'Estat espanyol per tal de complir amb les seves obligacions derivades de la ratificació de la CELROM.

En l'estudi també es formulen una sèrie de qüestions secundàries com: Quins són els antecedents i la naturalesa jurídica de la CELROM? Quins són els principis i objectius generals de la CELROM? Quines obligacions i mesures han de prendre els Estats signants en àrees com l'Educació, la Justícia, l'Administració, els mitjans de comunicació, les activitats culturals, la vida econòmica i social i els intercanvis transfronterers? Quina és la situació constatable d'ús del català en els àmbits esmentats anteriorment? Quina valoració fa el CECE del Consell d'Europa sobre l'aplicació de la Carta, segons els informes, en els diferents àmbits examinats? Són els mecanismes de supervisió i control establerts per la CELROM suficients per que es pugi dur a terme el compliment de la Carta?

Tanmateix, a través de les anteriors qüestions i objectius s'estableix la següent hipòtesi **“L'Estat espanyol incompleix les seves obligacions en matèria de protecció de les llengües regionals o minoritàries, i en particular el català”**.

El present treball parteix d'una visió interdisciplinària que té en compte, a banda d'un principal enfocament des del punt de vista de les Ciències Jurídiques i Socials, altres matèries que interessin al seu desenvolupament.

Per tal d'assolir els objectius i confirmar o desmentir la hipòtesi del present treball, la metodologia emprada s'ha basat en una recerca bibliogràfica exhaustiva de la normativa aplicable del camp d'estudi, amb un enfoc particular en els textos jurídics europeus, estatals i autonòmics. Entre aquests s'inclouen la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, la Constitució Espanyola i l'Estatut d'Autonomia de Catalunya.

Així mateix, s'ha realitzat un estudi de la doctrina relacionada així com de treballs acadèmics relacionats. També s'han analitzat informes d'institucions governamentals i no governamentals de caràcter nacional i internacional, jurisprudència dels tribunals, notícies i informacions de premsa i treballs acadèmics relacionats.

Les fonts de tota aquesta informació estan referenciades a l'apartat de Bibliografia.

La indagació duta a terme ha seguit l'estructura del treball, orientant-se a respondre la qüestió principal i les qüestions secundàries plantejades. Així, l'estudi s'ha estructurat en els següents grans eixos: Els antecedents i naturalesa jurídica de la Carta, el seu contingut, principis i objectius i els seus mecanismes de supervisió. Posteriorment s'ha fet un anàlisi normatiu de la protecció de la llengua catalana a l'Estat espanyol en diferents àmbits que es troben en l'àmbit de protecció de la Carta com l'educatiu, l'administratiu o judicial entre d'altres, i s'ha efectuat un anàlisi objectiu de la situació de la llengua en aquests mateixos àmbits i sobre el seu compliment de l'Estat espanyol en relació a la Carta.

Una limitació en que m'he trobat al redactar aquest treball ha estat l'extensió d'aquest, ja que supero de bon grat el límit establert per la facultat. Aquesta situació es va pactar amb el tutor.

I. CARTA EUROPEA DE LES LLENGÜES REGIONALS O MINORITÀRIES (CELROM)

1.1. Antecedents de la CELROM

Abans d'entrar a exposar els antecedents legislatius directes de la CELROM, es considera pertinent de fer una breu menció a diferents instruments internacionals que, tot i que no van ser claus per a l'elaboració de la Carta, sí que s'han valorat com a rellevants en la creació d'un marc de prevenció i protecció general dels drets lingüístics.

En primer lloc, es troba la Declaració Universal dels Drets Humans adoptada el 10 de desembre de 1948 per l'Assemblea General de les Nacions Unides⁴¹. En el seu article 2 diu que “tota persona té tots els drets i llibertats proclamats en aquesta declaració, sense distinció alguna de (...) idioma (...)”. L'article 26 disposa que “la educació tindrà per objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana i l'enfortiment del respecte als drets humans”. Addicionalment l'article 27 s'hi emana “Tota persona té dret a participar lliurement en la vida cultural de la comunitat (...)” Segons aquesta perspectiva, s'ha interpretat que els drets lingüístics son una part fonamental dels drets humans, ja que, com exposa Izsàk-Ndiaye, “l'ús del llenguatge autòcton és la base principal perquè les poblacions minoritàries puguin mantenir la seva identitat cultural”⁴².

També cal fer menció del Pacte internacional dels drets civils i polítics⁴³, adoptat el 19 de desembre de 1966 i firmat per l'Estat espanyol el 28 de setembre de 1976⁴⁴. L'article 27 ens exposa que “en els estats que existeixi una minoria ètnica, religiosa o lingüística, no es negarà a les persones que pertanyin a dites minories el dret que els correspon (...) a emprar el seu propi idioma”. Per tant es reconeix el dret d'usar

⁴¹ *Declaració Universal de Drets Humans* de 10 de desembre de 1948 (Art. 2, 26 i 27)

⁴² Bolívar, D. M., Acosta, C. J., Monsalvo, J. M., & Peñaranda, E. L. (2022). *De la colonialidad lingüística a las luchas por el reconocimiento de las lenguas minoritarias*. Universidad Nacional Experimental Rafael María Baralt, (15), (p. 450–463)

⁴³ *Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics* de 19 de desembre de 1966 (Art 27)

⁴⁴ Jefatura de l'Estat. (1977, 30 d'abril). *Instrument de ratificació del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics*, fet a Nova York el 19 de desembre de 1966

la llengua pròpia com a expressió de la llibertat individual dins d'un context de diversitat lingüística.

Pel que fa els drets de la infància, el 20 de novembre de l'any 1989, les Nacions Unides, adopten la Convenció sobre els drets de l'infant⁴⁵ ratificat per l'Estat espanyol el 30 de novembre de 1990⁴⁶. L'article 2 diu que "Els estats membres han de respectar els drets enunciats en aquesta Convenció i assegurar-los a tots els infants sota la seva jurisdicció sense cap mena de discriminació, independentment de (...) la llengua" a més l'article 30 complementa exposant que "En els estats que existeixin minories (...) lingüístiques, no es negarà a un nen que pertanyi a dites minories (...) a emprar el seu propi idioma".

El 18 de desembre de 1992, s'adaptà per part de l'Assemblea la Declaració sobre el dret de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques⁴⁷, per part de les Nacions Unides Aquest text reconeix els drets individuals, en cap cas però es preveuen drets col·lectius com a tals minories⁴⁸. L'article 4 estableix que "Els estats adoptaran mesures per crear condicions favorables a fi de que les persones que pertanyen a minories puguin expressar les seves característiques i desenvolupar (...) el seu idioma". També disposa que "Els Estats hauran d'adoptar les mesures apropiades perquè, sempre que sigui possible, les persones pertanyents a minories puguin tenir oportunitats adequades per aprendre la seva llengua materna o rebre ensenyament en la seva llengua materna" i que "Els Estats han d'adoptar (...) mesures en la esfera de la educació, a fi de promoure el coneixement (...) de l'idioma".

⁴⁵ *Convenció sobre els Drets de l'Infant* de 20 de novembre de 1989 (Art 2, 30)

⁴⁶ Jefatura del Estado. (1990). Instrumento de Ratificación de la Convención sobre los Derechos del Niño, adoptada por la Asamblea General de las Naciones Unidas el 20 de noviembre de 1989. *Boletín Oficial del Estado*, 313, 38897–38904

⁴⁷ *Declaració sobre el dret de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques* de 18 de desembre de 1992 (Art. 4)

⁴⁸ Clotet, M. (2007). Incidència del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals en l'ordenament jurídic espanyol: una aproximació crítica. *Revista de Llengua i Dret*, (47), (p.1–20).

El 1 de febrer de 1995, es va obrir a la firma el Conveni marc per la protecció de les minories nacionals⁴⁹, ratificat per l'Estat espanyol el mateix dia de l'obertura⁵⁰. El conveni engloba un conjunt d'articles que obliguen a les parts ratificants a comprometre's a garantir que les persones que pertanyen a minories nacionals puguin mantenir i desenvolupar la seva llengua (Art. 5); expressar-se amb la seva llengua sense discriminació (Art. 9); usar lliurement la seva llengua minoritària, comunicar-se amb l'Administració, rebre informació judicial i defensar-se amb la seva llengua (Art. 10); Usar els seus noms i cognoms en la llengua minoritària o exposar rètols i inscripcions públiques amb aquesta (Art. 11); Aprendre la seva llengua i rebre ensenyament d'aquesta (Art 14).

L'any 1996, es firmà a Barcelona la Declaració Universal de Drets Lingüístics⁵¹, per part d'Organitzacions no governamentals, experts en dret lingüístic i diversos centres de Poetes, Assagistes i Novel·listes (PEN) amb el suport i col·laboració de l'UNESCO. Defensa el dret de les comunitats lingüístiques a preservar i desenvolupar la seva pròpia llengua amb independència del reconeixement oficial o del nombre de parlants. Denúncia la subordinació lingüística causada per els Estats dominants i la globalització apostant per a una pau lingüística justa i equitativa. També reconeix tant els drets individuals com col·lectius. A més, el text proposa la creació d'un Consell de Llengües a l'ONU.

També es pot citar en l'àmbit regional europeu les anomenades Recomanacions d'Oslo de 1 de febrer de 1998⁵², relatives als Drets Lingüístics de les minories Nacionals. Això és un instrument jurídic no vinculant que estableix diversos drets lingüístics per protegir les minories nacionals, com ara l'ús de la toponímia local, la creació d'organitzacions i mitjans de comunicació en la seva llengua, el dret a

⁴⁹ Consell d'Europa. (1995) *Conveni marc per la protecció de les minories nacionals* (Art 5, 9, 10, 11, 14)

⁵⁰ Jefatura de l'Estat. (1998, 23 de gener). *Instrument de ratificació del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals (número 157 del Consell d'Europa)*, fet a Estrasburg l'1 de febrer de 1995

⁵¹ *Declaració Universal de Drets Lingüístics* de 1996

⁵² *Recomanacions d'Oslo relatives als drets lingüístics de les minories nacionals i nota explicativa* de 1 de febrer de 1998

usar la llengua pròpia en processos judicials o l'accés bilingüe a documents i serveis públics en cas que hi hagi suficient demanda.

Pel que fa als antecedents legislatiu de la CELROM, són força escassos. La necessitat per prendre mesures per la defensa i la protecció positiva de les llengües minoritàries té com a base l'article 14 de la Convenció Europea per la protecció dels drets humans, passant per la Recomanació 928 de la Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa i la Resolució 192 del Consell d'Europa com els instruments més rellevants previs a la Carta, abans de poder arribar a formalitzar un instrument legal vinculant per aquells qui el subscriuen⁵³.

1.1.1. Convenció Europea per la Protecció dels Drets Humans i Llibertats Fonamentals de 1950 (CEDH)

El primer precedent es troba a la CEDH de l'any 1950, en concret, en el seu article 14 com a eina de prevenció, que prohibeix qualsevol discriminació per raons de llengua i pertinença a una minoria nacional⁵⁴. Tanmateix, només estableix el dret de les persones a no ésser objecte de discriminació, però no es crea un sistema de protecció positiva per les llengües minoritàries. Ara bé, el que és segur és que va ser tinguda en compte per l'elaboració de la CELROM. Per tal de donar més seguretat, protecció i eficàcia jurídica a l'article 14 de la CEDH, l'any 1961, l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (APCE), a través de la recomanació 285, demanava la introducció d'una mesura complementària de protecció. Això és, un article en el Protocol segon del CEDH per a promoure la garantia de determinats drets de les minories nacionals, com és, entre altres, l'ús del propi idioma parlat en aquests territoris⁵⁵.

⁵³ Conseil de l'Europe. (2021). *Charte européenne des langues régionales ou minoritaires : Recueil de textes* Strasbourg, France : Éditions du Conseil de l'Europe. (2e éd, p. 27, par. 3).

⁵⁴ Consejo de Europa. (2021). *Convenio Europeo de Derechos Humanos* (versió castellana). Tribunal Europeu de Drets Humans (p. 13)

⁵⁵ Consejo de Europa. (1992). *Informe explicativo de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias* (ETS No. 148) (p. 1 par 3)

1.1.2 Recomanació 928 de l'APCE

Anys més tard, la APCE, en data 7 d'octubre de 1981, va manifestar el seu interès a través de dita Recomanació 928 sobre els problemes educatius i culturals plantejats per les llengües minoritàries i els dialectes a Europa amb l'objectiu de protegir-les. La recomanació es basa en quatre àmbits; científic, humà, cultural i polític⁵⁶: El text recomana als Estats membres adoptar gradualment formes toponímiques correctes basades en la llengua original de cada territori, com a forma de reconèixer i respectar l'autenticitat lingüística. En l'àmbit humà, es proposa la introducció progressiva de la llengua materna en l'educació dels nens, amb l'ús de dialectes en l'educació preescolar i la normalització de la llengua materna en l'educació primària. En l'àmbit cultural, es suggereix donar suport oficial a l'ús local de les llengües minoritàries, promovent-ne l'ús en l'educació superior i els mitjans de comunicació locals. Finalment, en l'aspecte polític, es recomana que en les zones on es parla una llengua pròpia i existeix una estructura administrativa independent, l'administració consideri la possibilitat de fer-ne un idioma oficial o cooficial.

Aquest document arriba a la conclusió que era necessari elaborar un text normatiu en forma de Carta per la protecció de les llengües i cultures regionals o minoritàries. Com a conseqüència i rellevància de la esmentada recomanació, el 17 de març de 1988, es va adoptar la Resolució 192, per la vint-i-tresena sessió de la Conferència Permanent de Poders Locals i Regionals d'Europa. El text va ser aprovat durant el transcurs de la quarantena sessió plenària per l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa el 4 d'octubre de 1988 amb 65 vots a favor, 8 abstencions i cap vot en contra.

1.1.3 Resolució 192 de l'APCE

La Resolució 192, busca en primer lloc, aconseguir major unió entre els Estats membres del Consell D'Europa per tal de protegir i respectar els principis i valors comuns i democràtics que representen. Entre aquests, les llengües usades en els seus territoris. Estableix un marc per la protecció i promoció de les llengües

⁵⁶ Consejo de Europa. Asamblea Parlamentaria. (1981). *Recomendación 928: Problemas educativos y culturales de las lenguas y dialectos minoritarios en Europa*. (p. 1)

regionals o minoritàries europees que es veuen amenaçades, reconeixent d'aquesta manera el seu valor com a part del patrimoni cultural de cada un dels seus territoris parlants⁵⁷.

Tot i no ser vinculant, va servir com a base per donar impuls al procés per l'elaboració de la CELROM, això és un conveni, tal i com disposa el punt 8 de la resolució de la conferència;

“Decideix sotmetre al Comitè de Ministres l'esborrany de la Carta europea de les llengües regionals o minoritàries, el text de la qual s'adjunta a aquesta resolució, i sol·licitar-li: que esperi l'opinió de l'Assemblea Parlamentària i, més concretament, de la seva Comissió de Cultura i Educació; que, basant-se en aquesta opinió i després de les consultes addicionals necessàries, adopti aquesta Carta europea de les llengües regionals o minoritàries i insti els Estats membres a adherir-s'hi”.

1.2.La CELROM

1.2.1. Adopció i natura jurídica

No va ser fins el 25 de juny de 1992, que no s'aprovà la Carta Europea de les llengües regionals o minoritàries pel Comitè de Ministres del Consell D'Europa, a Estrasburg. No va ser fins llavors que les llengües minoritàries estaven desproveïdes de qualsevol protecció⁵⁸. La Carta va ser signada⁵⁹ per onze Estats; Alemanya, Àustria, Dinamarca, Finlàndia, Hongria, Liechtenstein, Luxemburg, Malta, Noruega, Països Baixos i Espanya, el dia 5 de novembre de 1992, data en que s'obria l'adhesió dels Estats per part del Consell d'Europa. Per tal que entrés en

⁵⁷ Consell d'Europa. Conferència Permanent dels Poders Locals i Regionals d'Europa. (1988). *Resolució 192 sobre les llengües regionals o minoritàries a Europa*.

⁵⁸ Ruiz, E. (2018). La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en su veinte aniversario: Balance y retos de futuro. *Revista de Llengua i Dret* (p. 18–27).

⁵⁹ Congreso de los Diputados. (s.d.). Sinopsis del artículo 94 de la Constitución Española. S'entén per "ratificació", "acceptació", "aprovació" i "adhesió", segons el cas, l'acte internacional així anomenat pel qual un Estat fa constar a l'àmbit internacional el seu consentiment a obligar-se per un tractat.

vigor, havia de ser ratificada, com a mínim per 5 Estats, fet que es va donar el primer de març de 1998 per; Finlàndia, Hongria, Liechtenstein, Noruega, Països baixos i Croàcia. Per el que fa l'Estat espanyol, ratificar el 9 d'abril de 2001 amb autorització prèvia de les corts tal i com es disposa en l'article 94.1CE. Va ser publicat oficialment el 15 de setembre de 2001 i per tant, segons l'article 95 CE, passà a formar part del dret intern⁶⁰.

La Carta es defineix com a un tractat internacional. Això és, segons el punt dos del conveni de Viena de 1969⁶¹; "un acord internacional celebrat per escrit entre Estats i regit per el dret internacional (...)" Està formada tant, per protegir i fomentar les llengües regionals i minoritàries com un aspecte amenaçat del patrimoni cultural europeu com, per permetre que els parlants d'una llengua regional o minoritària puguin usar-la tant en la vida pública com privada⁶². Cal tenir present que l'objecte de protecció de la Carta no son les minories lingüístiques entesa com a població, sinó que el bé a protegir son les llengües minoritàries. El seu objectiu és de caràcter cultural⁶³.

1.2.2. Contingut de la CELROM

La Carta està estructurada en cinc parts⁶⁴, farà una breu introducció als principals articles que seran desenvolupats posteriorment:

La primera part, format per l'article 1 al 6, està compostat per disposicions generals que inclouen diverses definicions que segons woehrling, expert-consultant habitual del Consell d'Europa, tenen com a objectiu especificar quines llengües es poden beneficiar de la segona part de la Carta i estableixen l'abast teòric de la tercera part

⁶⁰ Puig, J. (2002). La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (23), (p. 12–14).

⁶¹ Nacions Unides. (1969) *Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats*

⁶² Consell d'Europa. (s.d.). *Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. Compass - Educació en drets humans amb joves*.

⁶³ Torres, J., & Vila-Abadal, J. T. (2002). Perspectiva constitucional i Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. *Revista de Llengua i Dret*, (37) (p. 137 par 1).

⁶⁴ Conseil de l'Europe. (2024). *Langues régionales et minoritaires en Europe: Donnons la parole aux langues régionales et minoritaires*. Strasbourg: Conseil de l'Europe. (pg. 11- 15).

de la Carta. Per tant les definicions es basen en termes funcionals i no pas substancials⁶⁵.

Trobem definicions relatives al concepte de “llengües regionals o minoritàries”,

“les llengües que són tradicionalment practicades dins d'un territori Estatal formant un grup numèricament més reduït que la resta de la població de l'Estat -que són diferents de la llengua oficial de l'Estat - sense incloure altres dialectes de llengües oficials de l'Estat o llengües d'emigrants⁶⁶”.

Per tant, la Carta, tan sols s'aplica a llengües que formen part del patrimoni cultural tradicional d'un Estat, sense incloure les llengües dels immigrants, ja que són llengües que fa molt temps que s'utilitzen en un territori concret i sovint son anteriors als Estats en què actualment es troben i estan vinculades a la història, geografia i cultura del territori. L'idioma oficial, sovint és un concepte més recent i que en alguns casos s'imposa als parlants de les llengües locals tradicionals i per tant, centrar-se en una llengua tradicional pot servir per compensar els danys causats en el passat⁶⁷.

de “territori en que es parla una llengua regional o minoritària” es defineixen com:

“L'àrea geogràfica en el qual la llengua abans referida és mode d'expressió d'un nombre de persones justificant-se l'adopció de mesures variades de protecció i promoció previstes en aquesta Carta⁶⁸”.

Quan parla d'àrea geogràfica, fa referència a una realitat espacial i no pas un marc institucional o polític. La Carta no té com a finalitat qüestionar la unitat del territori nacional dels Estats signataris ni territorialitzar les poblacions

⁶⁵ Woehrling, J.-M. (2005). *The European Charter for Regional or Minority Languages: A critical commentary* (P. Wheeler, Trans.). Council of Europe Publishing (p. 53)

⁶⁶ Consell d'Europa. (1992). *Carta europea de les llengües regionals o minoritàries*. Generalitat de Catalunya (p. 18)

⁶⁷ Woehrling 2005, *Op. cit.* (p. 57).

⁶⁸ Consell d'Europa. 1992, *Op. cit.* (p. 18)

segons la seva llengua ni tampoc crear noves unitats territorials en base a criteris lingüístics⁶⁹.

I al definició de llengües no territorials:

“Les llengües practicades que fins i tot sent diferents de les practicades en la resta de l'Estat i fins i tot sent practicades dins del territori de l'Estat, no obstant això no poden ser identificades amb una àrea particular⁷⁰”.

També, estableix els compromisos de les parts d'aplicar les disposicions tant de la Part II com de la Part III .

La Part II està constituïda únicament per l'article 7. Aquest article estableix els objectius i principis generals en els que les parts es basaran per el desenvolupament legislatiu i polític en matèria de llengües regionals o minoritàries. Representa per tant el marc necessari per a la preservació i promoció d'aquestes llengües. Els compromisos derivats d'aquesta part són de compliment obligatori per l'Estat ratificant i s'apliquen de forma automàtica a totes les llengües regionals o minoritàries parlades en l'Estat, sempre que compleixin amb les definicions de l'article 1⁷¹.

La Part III, que consta de l'article 8 a 14, disposa d'obligacions i mesures específiques que les parts han d'adoptar per poder promoure l'ús efectiu de les llengües regionals o minoritàries en àmbits com l'educatiu, de justícia, d'administració, de mitjans de comunicació, de cultura, de vida social i econòmica i d'intercanvis transfronterers⁷².

A diferència de la Part II, els compromisos de la Part III son més laxos. Primer, l'Estat ha de designar explícitament les llengües a las que aplicarà aquesta part, podent escollir aplicar-la a totes les llengües regionals o minoritàries del respectiu

⁶⁹ Woehrling 2005, *Op. cit.* (p. 66).

⁷⁰ Consell d'Europa 1992 *Op. cit.* (p. 18)

⁷¹ Conseil de l'Europe 2024 *Op. cit.* (p. 11-15).

⁷² *Ibidem*, (p. 15).

Estat; només a algunes d'elles; o fins i tot poden establir obligacions diferents per a diferents llengües. Les llengües que no hagin Estat incloses en la ratificació específica, quedaran protegides pels principis generals de l'article 7⁷³.

En segon lloc, els Estats han d'escollir un mínim de trenta-cinc compromisos per cada llengua. L'Estat espanyol, n'ha triat un total de seixanta-nou dels noranta-vuit possibles. En l'àmbit educatiu dels vint-i-sis compromisos possibles a escollir, n'ha escollit deu, en l'àmbit de la justícia, dels quinze possibles compromisos, n'ha escollit a dotze, pel que fa l'àmbit d'administració i servei de vint-i-un compromisos possibles, n'ha escollit disset, en l'àmbit dels mitjans de comunicació dels quinze possibles compromisos, n'ha escollit onze i en els àmbits de la cultura, vida econòmica i social i en els intercanvis transfronterers, s'ha compromès a tots ells⁷⁴.

Respecte a aquest tercer apartat, hi ha diverses consideracions que cal destacar. “La primera de totes és que els Estats escullen les obligacions d'aquest apartat de forma arbitrària i en funció del que ja estan complint en la pràctica respecte aquestes llengües sense adaptar les característiques i el nivell de desenvolupament d'aquestes. En segon lloc, els compromisos de la Part III, impulsen a que el CECE controlin si es compleixen les mesures que els Estats s'han obligat a complir, però no s'avalua si aquestes tenen un impacte o efecte real sobre la vitalitat de la llengua ja que la llengua pot continuar perdent parlants o àmbits d'ús important. Per últim, la Carta té mancances en quan la regulació d'espais importants com la llar, el sector privat o comunitari sense tenir en compte l'impacte indirecte de les polítiques generals sobre les llengües regionals o minoritàries. L'article 7 però, ens permet considerar aquestes qüestions ja que la seva amplitud ens permet fer un anàlisi

⁷³ Ruiz, E. J. (2009). Constitutions, languages, definitions and the European Charter for Regional or Minority Languages. *Revista de Llengua i Dret*, (51), (p. 237)

⁷⁴ España. (2001). *Instrumento de ratificación de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias*, hecho en Estrasburgo el 5 de noviembre de 1992

holístic de l'abast total de les polítiques que incideixen sobre les llengües regionals o minoritàries i els seus parlants”⁷⁵.

La Part IV, format de l'article 15 al 17, inclou els mecanismes de control, tant d'aplicació com de control de la Carta amb la finalitat del compliment de les obligacions de la Carta que han d'exercir les parts contractants.

La Part V, format de l'article 18 a 21, recull tant les disposicions finals relacionades amb els procediments establerts pel Consell d'Europa per els acords de ratificació com, la possibilitat dels Estats de poder realitzar reserves en alguns paràgrafs de la segona part, més concretament en els paràgrafs de 2 a 5 de l'article 7⁷⁶.

Per el que fa l'Estat Espanyol, no existeixen reserves realitzades sobre cap dels apartats de l'article 2 a 5. Per tant tot l'article és d'aplicació al conjunt de les llengües regionals o minoritàries de l'Estat⁷⁷.

1.2.3. Principis i objectius de la Carta (Art 7.1)

Els objectius i principis de la Carta es troben regulats a la Part II de la Carta. Fernando Ramallo, professor associat del departament de traducció i lingüística de la universitat de Vigo ens esmenta que “Aquest article és bàsic per a moltes llengües regionals o minoritàries europees, sobretot per aquelles que no disposen de cobertura legislativa interna com ho són les llengües no territorials però també per aquelles que històricament s'han establert en un territori concret. És un article que estableix principis generals per la seva protecció i promoció”. L'autor, per entendre les obligacions dels Estats en matèria de protecció de la llengua, ens destaca la importància d'una actuació coherent i integrada en la promoció de les llengües regionals o minoritàries tal com disposa l'article 7.1. Segons el CECE de la Carta, tant la voluntat política, la legislació, i la seva aplicació pràctica han d'entendre's

⁷⁵ Dunbar, R. (2010, febrer). *Article 7 of the European Charter for Regional or Minority Languages*. Xornadas de Análise sobre a Carta Europea das Linguas Rexionais ou Minoritarias, Consello da Cultura Galega (p. 2)

⁷⁶ Consell d'Europa, (1992) art. 21: “Todo Estado podrá, en el momento de la firma o en el momento del depósito de su Instrumento de ratificación, aceptación, aprobación o adhesión, formular una o varias reservas a los párrafos 2 a 5 del artículo 7 de la presente Carta. No se admitirá ninguna otra reserva”.

⁷⁷ España 2001, *Op. cit.*

de forma conjunta, ja que les accions aïllades i puntuals no són efectives. Tot i la seva influència, ni el factor polític ni l'econòmic, no poden justificar l'incompliment dels compromisos que els Estats han adquirit a través de la ratificació de la Carta.⁷⁸

1.2.3.1. a) El reconeixement de les llengües regionals o minoritàries com a expressió de la riquesa cultural

Segons el Comitè d'Avaluació, els Estats han de reconèixer les llengües regionals o minoritàries tant de manera formal com pràctica:

El reconeixement formal es tradueix en identificar de forma individual i explícita aquestes llengües dins d'un marc legal amb una declaració clara del seu valor i la seva protecció o bé inclouent la llengua en el document de rectificació de la Carta. No és prou que només es faci un reconeixement general de la diversitat lingüística sense que hi hagi una especificació de les llengües concretes. El reconeixement pràctic és un complement al reconeixement formal que pren lloc sobretot quan hi ha llengües no territorials. Aquest consisteix, per exemple, en aplicar mesures econòmiques, formalitzar la presència de les llengües en els mitjans de comunicació i en l'ensenyament. Això, sempre i quan es realitzi dins d'un marc d'una política estructurada. No es pot donar el reconeixement de manera puntual, sinó que cal vetllar per el reconeixement pràctic continuat⁷⁹.

Es tracta de reconèixer l'existència d'aquestes llengües i de la legitimitat del seu ús. Aquest reconeixement no s'ha de confondre amb el reconeixement d'una llengua com a llengua oficial. Admetre l'existència d'una llengua és la condició prèvia per a la consideració de les seves característiques i necessitats⁸⁰.

⁷⁸ Ramallo, F. (2018). Relevance and impact of Article 7 of the European Charter for Regional or Minority Languages and its implications for languages of Spain. *Revista de Llengua i Dret*, (69), (p.28–51)

⁷⁹ Council of Europe. (2009). *Commentary of the European Charter for Regional or Minority Languages in light of the Committee of Experts' evaluation, Regional or Minority Languages*. Publishing Editions, Council of Europe. (Vol. 9, p. 82–83)

⁸⁰ CONSEIL DE L'EUROPE. Doc. DÉLA (92)2, *Charte Européenne des langues regionales ou minoritaires*. Rapport explicatif, Strasbourg, 7 juillet 1992 (p. 41 par 1)

Ara bé, tot i que l'objectiu final és cultural, la preocupació immediata és sociolingüística ja que l'aspecte del patrimoni cultural europeu només estarà protegit en la mesura que la Carta tingui èxit en el manteniment de les llengües regionals o minoritàries i, per tant, la Carta ha de ser interpretada i aplicada amb sensibilitat sociolingüística⁸¹.

1.2.3.2. b) El respecte de l'àrea geogràfica de cada llengua regional o minoritària, de manera que les divisions administratives no constitueixin cap obstacle

El precepte prohibeix les pràctiques que estan destinades a organitzar divisions territorials i administratives internes per tal de dificultar la pràctica de la llengua. D'altra banda, la Carta no obliga que el territori d'una llengua regional o minoritària coincideixi amb una circumscripció administrativa determinada. Tanmateix, cal tenir present que aquest apartat, no s'aplicarà a les llengües no territorials, ja que com els parlants d'aquestes estan dividits per tot el territori, no es situen en un territori determinat de l'Estat i com a conseqüència, no hi pot haver divisió administrativa possible⁸².

1.2.3.3. c) La necessitat d'una acció dedicada a la promoció de les llengües regionals o minoritàries a fi de protegir-les

Per el que fa al CECE, per tal que l'Estat compleixi l'obligació de realitzar una "acció dedicada" cal que compleixi uns mínims:

“La creació d'un marc jurídic per la promoció de les llengües regionals o minoritàries, l'establiment d'organismes responsables per la promoció d'aquestes llengües, i la facilitació dels recursos financers adequats”.⁸³

⁸¹ Dunbar, R. 2010 *Op. cit.* (p. 2)

⁸² Council of Europe 2009 *Op. cit.* (p. 84)

⁸³ Consejo de Europa. Comité de Expertos. (2008). *Aplicación de la Carta en España, segundo ciclo de supervisión: a) Informe del Comité de Expertos sobre la Carta b) Recomendación del Comité de Ministros del Consejo de Europa sobre la aplicación de la Carta en España*. Consejo de Europa. (p. 16, par. 3).

Això vol dir que cada Estat ha de realitzar actuacions actives i positives per promoure la llengua en l'administració Estatal, regional i local⁸⁴, ja que considera que, en cas que falti algun d'aquests nivells, l'acció serà insuficient. Aquestes mesures són aplicables tant per a les llengües territorials com les que no ho siguin, tot i que per aquelles llengües no territorials, el finançament és més complicat degut a la dispersió geogràfica dels seus parlants. Cal que l'Estat promogui de forma activa l'ús de la llengua, ja que la mera prohibició de la discriminació no és prou per assegurar la seva supervivència, cal un recolzament positiu i que no imposi restriccions que compliquin la seva promoció⁸⁵.

1.2.3.4. d) La facilitació i/o l'impuls de l'ús oral i escrit de les llengües regionals o minoritàries en la vida pública i en la vida privada

D'acord amb la interpretació del CECE, aquest precepte de l'article 7 es clau per a assegurar que les llengües que es troben protegides tant sols per l'article 7, siguin fomentades en el context de la vida pública. Això inclou els àmbits establerts de l'article 8 a 13 (educació, justícia, administratiu, mitjans de comunicació, activitats culturals i vida econòmica i social) tal i com es detalla a la tercera part de la Carta. Per tant, aquest paràgraf permet estendre la protecció a llengües minoritàries que no compten amb un reconeixement legal complet, però que requereixen de visibilitat i us. Cadascun dels àmbits citats anteriorment formen part de la vida pública i és per això que és necessari garantir la presència de les llengües minoritàries si es pretén assegurar la seva normalització i continuïtat⁸⁶.

Aquesta promoció ha d'incloure mesures que afavoreixin la possibilitat d'usar de forma lliure les llengües regionals o minoritàries tant oralment com de forma escrita i cal fer-les tant per estimular el seu us en la vida privada com en la pública. La Carta però, no especifica de forma precisa els objectius de forma precisa que han

⁸⁴ Ramallo, 2018 *Op. cit.* (p. 32- 33)

⁸⁵ Consejo de Europa. *Carta europea de las lenguas regionales o minoritarias: informe explicativo* (p. 15 par. 4).

⁸⁶ Ramallo, 2018 *Op. cit.* (p. 33)

d'emprendre els Estats pel que respecta a aquest punt, però si insta a que es promocionin⁸⁷.

1.2.3.5. e) el manteniment i el desenvolupament de relacions, en els àmbits previstos per aquesta Carta, entre els grups que usen una llengua regional o minoritària i altres grups del mateix Estat que parlin una llengua usada en una forma idèntica o pròxima, així com l'establiment de relacions culturals amb altres grups de l'Estat que usin llengües diferents.

h) La promoció de les formes apropiades d'intercanvis transnacionals, en els àmbits previstos per aquesta Carta, per a les llengües regionals o minoritàries usades en una forma idèntica o pròxima en dos o més Estats.

Per tal de mantenir i desenvolupar els vincles lingüístics i la cooperació entre parlants d'una mateixa o similar llengua regional o minoritària, cal promoure la constitució d'associacions culturals dels parlants, promoure institucions d'autogovern, també cal comptar amb la participació d'organismes europeus tal com l'oficina europea de Llengües Minoritàries i de les autoritats nacionals organitzant per exemple, consultes i conferències per tal de compartir experiències entre els diferents grups lingüístics de l'Estat. Com a complement de l'apartat e), l'apartat i) parla de promoure intercanvis culturals entre parlants d'una llengua minoritària o regional tant del mateix territori com de diferents, per preservar la llengua i relacions culturals amb parlants d'altres llengües i afavorir la convivència i la comunitat lingüística. Això cal que es doni per tal de fomentar la comprensió entre els diferents grups lingüístics i promoure una identitat comuna entre aquests. Cal evitar que la fragmentació geogràfica o la divisió administrativa impedeixin la cohesió cultural i lingüística d'aquells grups que comparteixen tant llengües idèntiques com diferents. És un punt important ja que la majoria de llengües minoritàries a Europa estan perdent població i això fa que la transmissió intergeneracional no sigui prou per garantir-ne la continuïtat. Per tant, és important

⁸⁷ Conseil de l'Europe 1992 *Op. cit.* (p. 42)

d'incorporar nous parlants; és a dir, persones que han après la llengua fora del context familiar i que en fan un ús actiu⁸⁸.

1.2.3.6.f) la posada a l'abast de formes i mitjans adequats d'ensenyament i d'estudi de les llengües regionals o minoritàries a tots els estadis apropiats

Aquests apartats es basen en garantir l'ensenyament i els estudis de les llengües regionals o minoritàries en totes les etapes educatives ja que d'això depèn per tal que la llengua no desaparegui i pugui transmetre's a generacions futures. La Carta, obliga als Estats a que la presència de les llengües regionals i minoritàries estigui garantida en totes les administracions encaminades a la gestió del sistema educatiu però deixa als Estats que desenvolupin l'acció, els mètodes i les formes determinades per que aquest principi es compleixi⁸⁹.

Ara bé, en el cas de les llengües no territorials, la cosa es complica:

“En molts casos no hi ha ensenyament ni estudi, ja sigui en o de la llengua, ni tan sols quan hi ha un desig exprés per això. No obstant això, també hi ha exemples que demostren que, fins i tot quan es posa a disposició l'educació en o d'una llengua no territorial en particular, només uns pocs parlants es beneficien d'aquestes oportunitats; la raó pot ser que els pares no estiguin prou informats o que proporcionar educació en llengua materna estigui lligada a certes condicions, per exemple a una certa concentració, un nombre mínim d'alumnes o unes habilitats lingüístiques mínimes. També es produeix, però, que els parlants d'algunes llengües no exigeixen suport Estatal per a l'educació de les seves llengües o s'oposen expressament a l'ensenyament de la llengua a través del suport Estatal o fora del seu grup”⁹⁰.

⁸⁸ Williams, G. (2005). *Sustaining Language Diversity in Europe. Evidence from the Euromosaic Project*. Basingstoke: Palgrave. (p. 74- 191)

⁸⁹ Conseil de l'Europe 1992 *Op. cit.* (p. 43)

⁹⁰ Council of Europe 2009 *Op. cit.* (p. 89)

1.2.3.7. g) La posada a l'abast de mitjans que permetin, a aquells que no parlen una llengua regional o minoritària i viuen a l'àrea on aquesta llengua és usada, d'aprendre-la si ho desitgen

Per tal de facilitar la comunicació entre els diversos grups lingüístics en els territoris on existeixin llengües regionals o minoritàries, la Carta demana a les parts la possibilitat de facilitar mitjans per tal que així sigui, a aquells que no parlen la llengua regional o minoritària, poder-la aprendre si així ho desitgen, en els territoris on existeixin llengües regionals o minoritàries. Ja que una de les coses defensades en el preàmbul de la Carta és el valor de la interculturalitat i el plurilingüisme⁹¹.

1.2.3.8. h) la promoció dels estudis i de la recerca sobre les llengües regionals o minoritàries a les universitats o a les institucions equivalents

L'informe afirma la necessitat de promoure la recerca d'aquestes llengües en les universitats per tal de buscar el desenvolupament del vocabulari, gramàtica o la sintaxi i fomentar-ne el progrés lingüístic de les mateixes i evolució intrínseca⁹².

1.2.4. Eliminació de mesures que posin en perill el manteniment o desenvolupament de les llengües regionals o minoritàries (Art 7.2)

“Les parts es comprometen a eliminar, si encara no ho han fet, tota distinció, exclusió, restricció o preferència injustificades que afectin l'ús d'una llengua regional o minoritària i tinguin per objecte descoratjar o posar en perill el seu manteniment o el seu desenvolupament. L'adopció de mesures especials en favor de les llengües regionals o minoritàries, destinades a promoure una igualtat entre els parlants d'aquestes llengües i la resta de la població o encaminades a tenir en compte les seves situacions particulars, no és considerada com un acte de discriminació envers els parlants de les llengües més esteses.”

⁹¹ Conseil de l'Europe 1992 *Op. cit.* (p. 44)

⁹² Council of Europe 2009 *Op. cit.* (p. 90)

L'objectiu d'aquest punt, no és buscar una igualtat o equivalència exacta entre totes les llengües sinó que els Estats puguin promocionar i incentivar tant la llengua oficial com la resta de llengües que integren el territori. Això dona peu a que es poden realitzar distincions, sempre que siguin justificades, entre les diferents llengües del territori en les polítiques lingüístiques de cada Estat. Ara bé, això esdevindrà possible sempre hi quan no hi hagi voluntat discriminatòria cap a les llengües regionals o minoritàries que integrin el territori. Per tant, les parts es comprometen a eliminar les mesures que puguin descoratjar l'ús o puguin afectar al manteniment i desenvolupament d'una llengua regional o minoritària podent crear mesures positives per mantenir i promocionar aquestes⁹³. Qualsevol acció en favor de les llengües regionals o minoritàries no pot entendre's com una discriminació en vers la part de la societat que parla en llengües majoritàries⁹⁴.

1.2.5. Promoció, comprensió i tolerància envers les llengües regionals o minoritàries (Art 7.3)

“Les parts es comprometen a promoure, per mitjà de mesures apropiades, la comprensió mútua entre tots els grups lingüístics del país, especialment de tal manera que el respecte, la comprensió i la tolerància envers les llengües regionals o minoritàries figurin entre els objectius de l'educació i de la formació dispensades en el país, i a encoratjar els mitjans de comunicació de masses a perseguir el mateix objectiu”.

El text fa incís a la importància del respecte i tolerància envers les llengües regionals o minoritàries com a part d'un esforç general per promoure la comprensió en les societats plurilingües. Per poder aconseguir-ho cal la participació de l'educació i els mitjans de comunicació ja que tenen una gran rellevància per fomentar el respecte, la tolerància i prevenir incitacions d'odi, normalitzant d'aquesta manera les llengües⁹⁵. La Comissió d'Experts examina no tant sols l'existència de

⁹³ Conseil de l'Europe 1992 *Op. cit.* (p. 45- 46)

⁹⁴ Ramallo 2018 *Op. cit.* (p. 34)

⁹⁵ Council of Europe 2009. *Op. cit.* (p. 96).

reglaments interns que exigeixen que l'educació i els mitjans de comunicació compleixin amb aquests principis, sinó també:

“l'abast de la presència real d'aquests principis en els materials docents, en la formació del professorat i en els programes oferts pels mitjans de comunicació”⁹⁶

Per tant la Comissió fa un seguiment tant en la legislació com en la pràctica.

1.2.6. Les polítiques per a encoratjar les llengües regionals o minoritàries (Art 7.4)

“A l'hora de definir la seva política envers les llengües regionals o minoritàries, les parts es comprometen a prendre en consideració les necessitats i els desigs expressats pels grups que usen aquestes llengües. Hom les encoratja a crear, si cal, òrgans encarregats d'aconsellar les autoritats sobre totes les qüestions relatives a les llengües regionals o minoritàries”.

La Carta dona rellevància, segons aquest precepte, que als Estats hi hagi administracions dedicades a promoure els interessos a nivell nacional de les llengües regionals o minoritàries implementant tot tipus de mesures per aquest fi i vetllant que els objectius, obligacions i principis de la Carta s'apliquin a les llengües regionals o minoritàries.

"Segons Woehrling⁹⁷, es recomana que per a cada llengua regional o minoritària hi hagi un organisme que representi els seus interessos, suggereixi mesures pràctiques per promoure-la i vigili l'observança de la Carta. Es pot afegir que és útil que aquests organismes estiguin presents en tots els nivells de l'administració.”⁹⁸

El compliment d'aquest precepte, moltes vegades és poc satisfactori. Tot i que el precepte estableix l'obligació de tenir present les necessitats dels parlants de les llengües minoritàries o regionals, en la pràctica les polítiques

⁹⁶ Council of Europe 2009. *Op. cit.* (p. 97 pár. 1).

⁹⁸ Council of Europe. 2009. *Op. cit.* (p. 98- 99).

lingüístiques es realitzen de manera abstracta i desconnectada de la realitat social i els governs es basen, a l'hora de realitzar aquestes polítiques, en una perspectiva més teòrica o idealitzada enlloc de realitzar consultes als grups lingüístics minoritaris o regionals⁹⁹.

1.2.7. Polítiques aplicables a les llengües sense territori (Art 7.5)

“Les parts es comprometen a aplicar, mutatis mutandis, els principis enumerats als paràgrafs 1 a 4 precedents a les llengües sense territori. Tanmateix, en el cas d'aquestes llengües, la naturalesa i l'abast de les mesures a adoptar per donar efectivitat a aquesta Carta seran determinats de manera flexible, tenint en compte les necessitats i els desigs, i respectant les tradicions i les característiques dels grups que usen les llengües en qüestió”.

L'últim punt fa esment a que s'aplicaran, en la mesura del possible, els preceptes anteriors a aquelles llengües que no tinguin una àrea geogràfica determinada. Això és degut a que molts dels continguts dins d'aquest article tenen difícil aplicació en llengües que no s'ubiquen en un territori específic; Sobretot en tot el derivat del suport de la llengua en la qüestió administrativa. Ara bé, n'hi ha d'altres que no tenen cap dificultat per ser aplicades tot i que la llengua no tingui territori, per exemple, pel que fa el seu reconeixement, el desenvolupament al respecte, la comprensió i tolerància cap a la llengua, la prohibició de mesures discriminatòries, o impulsar accions positives com la visualització de la llengua a través dels mitjans educatius o de comunicació¹⁰⁰.

1.3. Mecanismes de supervisió de la Carta

Els mecanismes que té la Carta per fer efectiva la seva aplicabilitat, es troben recollits en els articles 15 a 17.

Els Estats, un cop ratifiquen la Carta, assumeixen l'obligació de presentar informes periòdics al secretari general del Consell d'Europa sobre la implementació de la

⁹⁹ Ramallo 2018 *Op. cit.* (p. 34)

¹⁰⁰ Conseil de l'Europe 1992 *Op. cit.* (p. 45- 46)

Carta, en concret sobre la segona part i sobre aquelles mesures adoptades en aplicació a les disposicions de la tercera part que han acceptat. L'objectiu dels informes és donar al CECE tota la informació possible per apreciar les condicions d'aplicació de la Carta. Els informes s'han de presentar cada tres anys des de la presentació del primer informe que ha de ser presentat un any després de l'entrada en vigor de la Carta per l'Estat. Un cop presentats, per qüestió de transparència, han de ser publicats. Seguidament, el Comitè de Ministres, serà assistit per un CECE i, una vegada presentats els informes, seran examinats per aquest CECE, format per un membre de cada Estat part, escollits prèviament pel Comitè de Ministres. Un cop el CECE analitzi els informes Estatals, elaborarà un informe propi a partir dels informes periòdics presentats per a les parts, proposant recomanacions per al Comitè de Ministres.¹⁰¹ Actualment, l'Estat espanyol ha emès un nombre de 6 informes d'ençà 2002.

En cas d'incompliment de les obligacions establertes en la Carta, tot i que hi hagi el mecanisme de supervisió del CECE, cal tenir present que aquest no és un òrgan judicial o quasi-judicial.¹⁰² En la Carta no existeixen en cap dels seus preceptes mesures coercitives o vinculants en cas que les obligacions siguin incomplertes. El que es realitza per part del Comitè de Ministres del Consell d'Europa, són recomanacions als Estats, basades en l'informe del CECE cap als Estats tal i com disposa l'article 15 b) de l'Estatut del Consell d'Europa¹⁰³. A més a més, el CECE pot realitzar visites *in situ* per tal de fomentar el diàleg entre els parlants de les llengües minoritàries i els responsables de l'aplicació de la Carta a nivell nacional, però mai interposar sancions o càstigs per incompliment dels preceptes de la Carta. El caràcter no vinculant ni coercitiu d'aquests mecanismes té com a objectiu prevenir violacions dels drets relacionats amb les llengües regionals o minoritàries

¹⁰¹ Clotet i Miró, M.-À. (s.d.). *La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias*. Consejo de Europa, (p. 558)

¹⁰² Ramallo F. (2018) *La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en su 25 aniversario* (p. 5 par. 4)

¹⁰³ Jefatura del Estado (1978). *Instrumento de Adhesión de España al Estatuto del Consejo de Europa*, hecho en Londres el 5 de mayo de 1949. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 51, pp. 4840-4844.

i busca fomentar que els governs compleixin el tractat mitjançant la persuasió i la dissuasió¹⁰⁴.

¹⁰⁴ Beco, G. (Ed.). (2012). *Human rights monitoring mechanisms of the Council of Europe* (1st ed.). Routledge. (p. 3 par 2)

II. LA PROTECCIÓN DE LA LENGÜA CATALANA A L'ESTAT ESPANYOL EN L'ÀMBIT EDUCATIU I JUDICIAL

2.1 Normativa Constitucional

Abans d'introduir cada un dels àmbits, es farà una breu referència al marc constitucional degut a la seva rellevància i influència que té sobre els diferents àmbits i per a poder comprendre del per què de la situació de la llengua catalana.

La Constitució proclama en el seu article 3 que el castellà és l'única llengua oficial i comú del conjunt de l'Estat, tal i com emfatitza la STC 84/1986 quan esmenta que “La singularitat del castellà, (...) deriva de la seva condició exclusiva d'idioma comú de tots els espanyols i de llengua oficial de l'Estat”.¹⁰⁵, i l'article afegeix que “tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el dret d'usar-la”. Pel que fa a la resta de llengües parlades a l'Estat espanyol, la Constitució no determina cap regulació jurídica i solament reconeix la possibilitat que també puguin tenir caràcter oficial, restringides als respectius territoris, sempre i quan ho estableixin de tal manera els Estatuts d'autonomia corresponents¹⁰⁶. Això genera un reconeixement no igualitari de les diferents llengües parlades en l'Estat espanyol, ja que el castellà és la única llengua que s'hi esmenta explícitament obtenint d'aquesta manera una garantia constitucional directa de la seva oficialitat. De fet la STC 82/1986, declara que “només del castellà s'estableix constitucionalment un deure individualitzat de coneixement i amb ell, la presumpció de que tots els espanyols el coneguin”¹⁰⁷ deixant en segon pla i minoritzant la resta de llengües.

També estableix, com hem vist, un dret general d'usar el castellà i un deure de tots els ciutadans de conèixer-lo. Per tant, no hi ha prou de conèixer una altra de les llengües autòctones i això provoca que els individus d'aquells territoris, puguin percebre-les com a poc importants¹⁰⁸. La llei posa el castellà en un pla de

¹⁰⁵ TC. (1986, 26 de junio). *Sentencia 84/1986*. (p. 2 par 4)

¹⁰⁶ Milian, A. (1981). Aproximación al régimen jurídico previsto para la lengua catalana en el Estatuto de Autonomía de Cataluña. *Revista de Administración Pública*, (94), (p. 317–337)

¹⁰⁷ TC (1986, 26 de junio). *Sentencia 82/1986* (p. 9 par 2)

¹⁰⁸ Plataforma per la Llengua. (2023, gener 17). *Denunciem als experts del Consell d'Europa que l'Estat espanyol continua incomplint els compromisos de la CELRoM a Catalunya*. (par. 21)

superioritat en relació a les altres llengües, que queden relegades a un ús opcional dins dels seus territoris sense que es garanteixi el seu ús en les institucions Estatals.¹⁰⁹ De fet, segons la STC 32/2010, no es pot imposar un deure generalitzat de coneixement per a una llengua cooficial equivalent al del castellà, ja que la Constitució només estableix aquest deure per al castellà i per tant en cas que es fes, com passa amb l'article 6.2 de l'EAC de 2006, cal interpretar-ho en el sentit d'un deure de coneixement individualitzat i exigible i de naturalesa distinta del que té per objecte el castellà, ja que no és un deure generalitzat per a tots els ciutadans de Catalunya¹¹⁰.

Tota aquesta situació genera una visió supremacista sobre les altres comunitats lingüístiques empenyent-les a la residualització.

Abans d'entrar a analitzar la Carta cal aclarir el per què el coneixement del català no és obligatori en diversos àmbits com l'educatiu, l'administratiu i dels mitjans de comunicació. Tot és conseqüència de la Sentència 31/2010 del TC¹¹¹, que va declarar inconstitucional l'article 6.1 de l'EAC que exposava que “el català és la llengua d'ús normal i preferent de les administracions públiques i dels mitjans de comunicació de Catalunya i és llengua normalment emprada com a vehicular i d'aprenentatge en l'ensenyament”. El TC, en l'apartat 14 paràgraf 7, exposa que la paraula “preferència” implica una primacia d'una llengua, en aquest cas el català, sobre una altra, el castellà, i en ser les dues oficials, una no pot tenir preferència sobre l'altre. Aquesta sentència va ser un punt d'inflicció en l'ús de la llengua catalana. Així, el deixar de situar el català com a llengua d'ús preferent en l'Administració, els mitjans o en l'Ensenyament, com a mesura de normalització lingüística i eina per corregir la situació històrica de desequilibri del català¹¹² i per impedir que el català ocupi una situació marginal o secundària tal i com defensa en

¹⁰⁹ Síndic de Greuges de Catalunya. (2024). *Drets i usos lingüístics dels infants i adolescents a Catalunya. L'escola com a garant de la igualtat d'oportunitats* (p. 37)

¹¹⁰ TC (2010, 28 de junio). *Sentencia 31/2010*. (p. 277)

¹¹¹ *Ibidem*.

¹¹² Jou, L. (2010). La Sentencia 31/2010, reinterpretada. *Legislación lingüística, realidad social y política. Activitat Parlamentària*, (23), (p. 32–41).

TC en sentència 337/1994¹¹³, s'ha eliminat el deure de coneixement del català, limitant la possibilitat que l'Administració es dirigeixi als ciutadans exclusivament en català, ja que aquest deure només serà pel castellà com a única llengua constitucionalment exigible, tal com s'ha vist amb anterioritat¹¹⁴. En conseqüència, l'Administració catalana no pot adreçar-se mai només en català ja que no pots obligar als ciutadans a entendre'l. Aquest fet però, genera una incoherència ja que, tot i que reconeix que el català és llengua oficial a Catalunya, nega que es pugui exigir el seu coneixement ja que defensa que no es pot presumir que tothom el compregui, desvirtuant així el principi d'oficialitat i limitant l'ús del català¹¹⁵.

2.2 Àmbit Educatiu

En aquest apartat es consideren els aspectes legals que regulen l'ús de les llengües a Catalunya en relació amb l'educació escolar.

2.2.1 Normativa Estatal

La Constitució Espanyola, en l'article 27, reconeix la possibilitat que les comunitats autònomes gestionin l'ensenyament en les seves llengües cooficials.

La llei d'educació 3/2020, més coneguda com a LOMLOE, en la disposició addicional trenta-vuitena exposa de forma específica que, en el que fa a la llengua castellana, cooficials i aquelles que gaudeixin de protecció legal, les administracions educatives d'aquella comunitat autònoma han de garantir el dret de l'alumnat a rebre ensenyament tant en castellà com en la resta de llengües cooficials, de conformitat amb la Constitució Espanyola, els Estatuts d'autonomia i la normativa aplicable. També remarca que, en l'acabar l'educació bàsica, els alumnes han de tenir un ple domini tant de la llengua castellana com de la cooficial.

Cal fer menció que l'any 1989, les Nacions Unides, adopten la Convenció sobre els drets de l'infant i que va ser ratificat per l'Estat espanyol el 26 de gener de 1990.

¹¹³ TC (1994). Sentència 337/1994, de 23 de diciembre.

¹¹⁴ Generalitat de Catalunya, Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. (2010). *Activitat Parlamentària: Especial sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya* (núm. 23)

¹¹⁵ Jou (2010), *Op. cit.*. (p. 21-22)

En aquesta exposa en l'article 30 que “els Estats parts convenen en que l'educació de l'infant haurà d'estar encaminada a inculcar el nen el respecte dels seus pares, de la seva pròpia identitat cultural, del seu idioma i els seus valors¹¹⁶ (...)”.

A més a més, l'article 1 de la Convenció relativa a la Lluita contra les Discriminacions en la esfera de l'ensenyament¹¹⁷ adoptada el 14 de desembre de 1960 per les Nacions i adaptada per l'Estat espanyol el 20 d'agost de 1969, exposa que “ als efectes de la present Convenció, s'entén per discriminació, tota distinció, exclusió, limitació o preferència fundada en (...) l'idioma que tingui com a finalitat o per efecte destruir o alterar la igualtat de tracte en l'esfera de l'ensenyament.

2.2.2 Normativa autonòmica

L'EAC, l'article 35.1 exposa que totes les persones tenen dret a rebre l'ensenyament en català i que el català s'ha d'usar normalment com a llengua vehicular i d'aprenentatge. El segon punt de l'article esmenta que els alumnes tenen dret a rebre l'ensenyament en català a l'ensenyament no universitari.

L'article 50.2, exposa que el govern, les universitats i les institucions d'ensenyament superior (...) han d'adoptar les mesures pertinents per a garantir l'ús del català en tots els àmbits de les activitats docents (...).

La Llei d'educació 12/2009, en el seu Títol II, ens parla sobre el règim lingüístic del sistema educatiu a Catalunya. En el seu seguit d'articles exposa que el català és la llengua vehicular 92 i d'aprenentatge al territori, garantint-ne el seu ús normal en les activitats educatives. De la mateixa manera, exigeix que els alumnes han de dominar tant el català com el castellà un cop finalitzin l'ensenyament obligatori. Altrament, se'ls oferirà suport lingüístic i programes d'immersió lingüística..

Pel que fa als docents, cal que acreditin el domini d'ambdues llengües, tant la catalana com l'espanyola, usant però el català com a llengua d'ús corrent.

¹¹⁶ *Convenció sobre els Drets de l'Infant* de 26 de gener de 1989 (Art 30)

¹¹⁷ *Convenció relativa a la lluita contra la discriminació en l'àmbit de l'ensenyament* de 14 de desembre de 1960 (Art 1)

De fet, segons el decret 161/2002, d'aplicació supletòria al decret 244/1991, els professors o mestres d'una escola pública han d'acreditar el nivell C de català per exercir les seves funcions. Ara bé, el decret 91/2024 del règim lingüístic del sistema educatiu no universitari, estableix que a partir del curs 2025-2026, han d'acreditar el nivell C2 de català.

Pel que fa en l'àmbit universitari, el Decret 128/2010 sobre l'acreditació del coneixement lingüístic del personal docent a la universitat, aquests han d'acreditar un nivell C1 per garantir la competència lingüística en l'àmbit acadèmic.

2.2.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat espanyol, com a Estat signant, es va comprometre a complir amb el disposat en l'article 8è de la Carta sobre les obligacions lingüístiques en matèria d'ensenyament. És a dir, garantir l'ús de les llengües regionals o minoritàries com a llengües vehiculars a l'educació preescolar, ensenyament primari i secundari i educació tècnica.

Malgrat el compromís, es produeixen casos de discriminació lingüística en l'ús del català a les aules com els que han Estat recollits al 6è informe i que s'analitzaran a continuació.

L'any 2005¹¹⁸ i 2006¹¹⁹, es van iniciar dos procediments per part de pares d'alumnes on es demanava que els seus fills poguessin rebre en el seu centre escolar l'ensenyament en castellà. La conselleria d'Educació va rebutjar la petició en els dos casos. Tant un com l'altre cas, varen interposar un recurs front la sala contenciosa administrativa del TSJC contra la resolució de la Conselleria que comportaria a implementar el 25% de les hores lectives en castellà, tot incloent una assignatura troncal, a les aules catalanes.

Després de varies resolucions judicials en ambdós casos, l'any 2008 i 2010 el TS, estableix el dret dels recurrents a que els seus fills puguin rebre ensenyament en

¹¹⁸ TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Cuarta. (2015). *Sentencia N.º 2548/2014*.

¹¹⁹ TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Cuarta. (2015). *Sentencia N.º 2549/2014*.

castellà com a llengua vehicular¹²⁰ conjuntament amb el català i obligà a la Generalitat de Catalunya a aplicar mesures. Tot i això, la Generalitat no va executar cap de les dues sentències, ja que considerava que ja impartia suficients hores en castellà (13 en el cas de la sentència del 2005 i 12 hores i mitja en el cas de la sentència del 2006), cosa que va portar més requeriments judicials. No va ser fins el 2014 que el TSJC va determinar per auto, en els dos casos, que la llengua castellana havia d'estar present com a mínim en un 25% de les hores lectives imposant-la també en una assignatura troncal per a evitar, segons la sentència, una discriminació cap al castellà. Tot i que les dues sentències van ser impugnades per la Generalitat front el Tribunal Suprem (TS), els recursos van ser rebutjats per sentència l'any 2015.

L'any 2020 el Tribunal Superior de Justícia de Catalunya (TSJC) va emetre una altre sentència¹²¹, en la que el Ministeri d'Educació va interposar un recurs contenciós administratiu contra la Generalitat, acusant-la de no desenvolupar cap norma sobre l'ús del castellà com a llengua vehicular en el sector de l'ensenyament a Catalunya. El que demanava el Ministeri era la imposició del 25% d'hores en castellà a tots els centre educatius catalans, cosa que el tribunal va estimar. Un any més tard la Generalitat va recórrer la sentència al TS¹²², però no va ser admès a través de la providència emesa el 18 de novembre de 2021 per incompliment dels requisits formals exigits per la Llei de la Jurisdicció contenciosa- administrativa (LJCA) i falta de justificació en l'interès casacional. Després d'aquesta decisió el TSJC va declarar la sentència ferma, donant dos mesos a la Generalitat per tal d'implementar allò exposat en aquesta.

¹²⁰*Ibidem*. "por la declaración de la sentencia 31/2010 del Tribunal Constitucional que considera también al castellano como lengua vehicular de la enseñanza en Cataluña junto con el catalán incluyendo el derecho de los niños en educación infantil y en el primer ciclo de educación primaria a recibir la enseñanza en la lengua petitionada por los padres y de igual modo declaramos que el modelo oficial de preinscripción en educación infantil y en el primer ciclo de educación primaria ha de preguntar por la lengua habitual a los padres o tutores de los niños preinscritos en los cursos escolares en centros sostenidos con fondos públicos" (p. 3 par 3).

¹²¹TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2020). *Sentencia N.º 5201/2020 (Recurso N.º 168/2015)*.

¹²²TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Primera. (2021). *Providencia de inadmisión N.º 1676/2021*.

L'any 2022 però, després d'aquesta sentència, la Generalitat va aprovar el decret llei 6/22 de 30 de maig que establia la prohibició d'aplicar percentatges lingüístics a les aules. Per aquest motiu va demanar al TSJC que declarés la impossibilitat legal d'executar la sentència del 25%. La associació de *l'Asamblea por una Escuela Bilingüe (AEB)*, presentà al·legacions, rebutjant la impossibilitat legal i acusant el conseller d'Educació de no complir amb la Sentència. Per això, AEB demanaven l'execució immediata d'aquesta. El parlament de Catalunya però, front aquesta situació, convalidà el Decret llei 6/22 i aprovà la Llei 8/22 que reforça el propi decret i estableix que el català és la llengua normalment vehicular.

El dia 11 de juliol de 2022, el TSJC mitjançant Providència¹²³, constata que el nou marc legal determina la impossibilitat legal d'executar la sentència del 25%, i que les normes susciten dubtes de inconstitucionalitat per ser incompatibles amb el model de conjunció lingüística i en la jurisprudència constitucional en que es basava la sentència. Obliga al tribunal a iniciar el procediment per plantejar una possible qüestió d'inconstitucionalitat i emplaça les parts a al·legar sobre la seva pertinència o fons. El 28 de juliol de 2022, el mateix TSJC, havent rebut les al·legacions, dicta AUTO¹²⁴ plantejant la qüestió d'inconstitucionalitat i suspèn l'execució de la sentència.

El CECE, exposa que “la fixació d'un percentatge mínim d'ensenyament en castellà per a cada centre educatiu va en contra de les obligacions acceptades per Espanya a l'article 8 de la Carta”. Segons el Consell, cal tenir en compte l'entorn sociolingüístic i per tant, el model lingüístic ha de ser flexible i adaptable a les realitats de cada centre. Per això, en cas d'aplicar aquest 25%, es vulneraria la flexibilitat i, per tant, no es vetllaria per la protecció de les llengües regionals o minoritàries, en aquest cas del català¹²⁵.

¹²³ TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2022, 1 de julio). *Providencia en Recurso ordinario n° 168/2015, Pieza Separada de Inejecución n° 19/22*.

¹²⁴ TSJC. (2022, 28 de juliol). *Auto administratiu TSJ Catalunya, Sala de lo Contenciós, Secció 5, Recurs 168/2015*.

¹²⁵ CELROM (2024). *Sexto informe de evaluación de España* (MIN-LANG(2024)17). Consejo de Europa (p. 11 par 21)

La imposició del 25% ha estat influenciat per la LOMLOE, mencionada anteriorment. En primer lloc, no fa referència de manera directa a les llengües vehiculars i per tant evita definir el rol que ha de tenir la llengua catalana i castellana dins les aules deixant d'aquesta manera una àmplia interpretació judicial al respecte. Pel que fa la disposició 38a de la llei, atorga competències genèriques a les administracions educatives sense determinar si són Estatals o autonòmiques permeten que el govern central pugui arribar a interferir en l'organització curricular de Catalunya tot i que la competència d'ensenyament sigui de la Generalitat. En conseqüència, tot i que la norma permet, en aquest cas a Catalunya, que pugui definir el 50% dels continguts mínims, el marge interpretatiu de la llei permet a l'Estat central limitar la capacitat de la Generalitat per gestionar les hores lectives en català. La imposició del 25% d'ensenyament en castellà entra en un àmbit pedagògic, i no té en compte les necessitats pedagògiques de cada centre, gestionat tradicionalment per l'administració educativa de Catalunya i no de l'activisme judicial ¹²⁶.

L'informe també exposa que “Tot i que el català continua sent, en principi, el mitjà d'instrucció per a tots els nivells educatius, les dades proporcionades tant per les autoritats com pels representants dels parlants mostren que l'educació secundària no sempre es fa en català. Per tant, l'article 8.1.c) i) es compleix en part”¹²⁷.

L'any 2022, el Síndic de Greuges¹²⁸ va publicar un ampli estudi titulat “Drets i usos lingüístics dels infants i els adolescents a Catalunya. L'escola com a garant de la igualtat d'oportunitats”. Entre d'altres aspectes tracta sobre la llengua d'ús a l'escola en un ampli mostreig d'alumnes de 5è d'educació primària i de 3er d'educació secundària obligatòria. L'anàlisi de les dades obtingudes a través de l'Enquesta EDIAC-2021 va mostrar el següent:

En l'educació primària el català és llengua d'ús en un 62,1% del temps i en la secundària disminueix a un 60,6%. La llengua d'ús, quan es pren com a referència

¹²⁶ Ridao, J. (2021). El règim lingüístic de l'educació a Catalunya: un balanç retrospectiu amb dèbits i crèdits. *Revista de Llengua i Dret*, (75), (p. 23)

¹²⁷ CECE(2024), *Op. cit.* (p. 82)

¹²⁸ Síndic de Greuges de Catalunya, *Op. cit.* (p. 50–59)

l'aula, té dos components: la llengua de docència del professorat, i la llengua d'ús d'interacció a l'aula, que està integrada per la llengua d'interacció entre professorat i alumnat i la llengua d'interacció entre els alumnes a la classe. El català, com a llengua de docència del professorat, en la Primària s'usa en un 71,6% del temps però en la Secundària aquesta es redueix al 67,3%. Pel que fa a la llengua d'interacció entre l'alumnat i el professor, a la Primària és d'un 81,5% però a la Secundària baixa al 72,8%. Al seu torn, la comunicació horitzontal en català entre l'alumnat en l'educació primària és del 50,9% mentre que la secundària és tant sols d'un 34,9%. Així doncs, la interacció dins de l'aula es realitza en català, en un 62,1% en la Primària i un 55,8% del temps en la Secundària.

Fora de l'aula la situació empitjora, ja que a primària s'estima que, al pati, es redueix la seva parla al 43,1% i a la secundària es veu reduït al 32,2%. Pel que fa als menjadors a Primària l'ús del català és d'un 57,7% però a la secundària aquest número disminueix al 46,1%.

Tot i que l'estudi ens mostra que hi ha un ús significatiu del català dins les aules en l'educació obligatòria, tot i que no suficient, quan es trasllada fora de l'aula aquest número disminueix notablement. Aquesta disminució entre la Primària i l'ESO de l'ús del català respon a la penetració del castellà en espais d'interacció no vinculats a l'escola com ho son la família, els amics, les xarxes socials entre altres que punts més endavant analitzarem¹²⁹.

Si miren la quantitat de centres que usen el català com a llengua única d'ensenyament durant com a mínim en 75% de les classes, tant sols un 17,4% dels centres ho fan i això vol dir que en la majoria de centres el català no és la llengua principal d'ensenyament.

El 6è informe de compliment del Regne d'Espanya¹³⁰, fa ús d'un Estudi sociodemogràfic i lingüístic de l'alumnat de quart d'ESO des del 2006 fins al 2021 on analitza la percepció de l'ús del català per part d'aquests alumnes. L'any 2006,

¹²⁹ Síndic de Greuges de Catalunya, Op. cit..., (p. 98)

¹³⁰ Ministerio de Política Territorial. (s.f.). *Sexto informe sobre la aplicación de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en España* (p. 79 i ss)

el 63,7% dels alumnes enquestats consideren que s'usa el català quan el professor es dirigeix a tot el grup, mentre que l'any 2021, es veu reduït al 46,8%. Per el que fa la interacció individual entre professorat i alumne, l'any 2006, el 56% consideraven que sempre o quasi sempre era en català mentre que l'any 2021 el percentatge es situava al 39,4%. Pel que fa l'ús del català en treballs o altres activitats amb altres companys dins de l'aula, passa d'un 67,8% durant l'any 2006 a un 21,4% l'any 2021, els que consideren que s'usa sempre o quasi sempre. Per tant podem dir que, no només no es compleix sinó que l'ús del català dins les aules és cada vegada menor que anys anteriors.

També cal fer menció, que el 3 de setembre de 2021 el TSJC, va redactar un Auto en el que acceptava les mesures cautelàrrimes sol·licitades per l'entitat Per Una Escola Bilingüe a Catalunya en relació a les llengües dels models d'examen de les Proves d'Accés a la Universitat (PAU) 2021 i suspèn l'apartat 1.2.2 de les instruccions del Consell Interuniversitari de Catalunya sobre el funcionament dels Tribunals de les PAU 2021 en el que s'obliga a repartir primer les còpies en català i després en castellà o bé aranès en cas que algun alumne així ho demanés. Argumenten que el sistema amprat, no garanteix la llibertat d'elecció lingüística. El tribunal falla que els exàmens han d'estar disponibles de manera igualitària en les tres llengües cooficials, sense necessitat de sol·licitud prèvia garantint així l'anonimat¹³¹.

¹³¹ TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2021, 3 de septiembre). *Auto en el Recurso Sala TSJ 1939/2021 - Pieza separada suspensión 134/2021*.

2.3 Àmbit judicial

2.3.1 Normativa Estatal

La Llei Orgànica del Poder Judicial (LOPJ) i la Llei d'Enjudiciament Civil (LEC) regulen, entre altres coses, l'aplicació de les llengües minoritàries i regionals en el sector judicial.

Els seus article 231 i 142 respectivament, exposen i regulen l'ús de les llengües oficials en les comunitats autònomes que tinguin una llengua pròpia. Això és l'ús de la llengua cooficial per a la tramitació de procediments judicials, per part de jutges i magistrats, sempre que una de les parts no s'oposi al·legant falta de coneixement de la pròpia llengua i creant, d'aquesta manera, indefensió per raó d'idioma. A més, com a part i advocat, la llei permet de poder fer us de la llengua cooficial durant el procés, tant de manera oral com escrita. Per últim, també permet la presentació de documents en la llengua cooficial sense la necessitat de traduir-la, sempre dins del territori de Comunitat Autònoma, per tal que generi eficàcia.

La LOPJ, l'article 483.2 estableix que el coneixement de la llengua cooficial pròpia d'una comunitat autònoma amb competències assumides, tindrà caràcter optatiu i en cap cas eliminatori en el procés de selecció per el personal funcionari. L'article 530 de la mateixa norma estableix que en las convocatòries per llocs de treball en comunitats autònomes amb llengua oficial pròpia, es valorarà com a mèrit el coneixement oral i escrit de la mateixa. I segueix exposant que en determinats llocs, podrà considerar-se requisit exigible per l'accés als mateixos.

2.3.2 Normativa Autonòmica

L'article 102 apartat primer de l'EAC, exposa que “els magistrats, jutges i fiscals que ocupin una plaça a Catalunya han d'acreditar un coneixement adequat i suficient del català per fer efectiu els drets lingüístics dels ciutadans” També en l'apartat quart esmenta que el personal al servei de l'administració de justícia i de la Fiscalia a Catalunya d'acreditar un coneixement adequat i suficient d'ambdues llengües oficials per exercir les funcions pròpies del seu lloc de treball.

L'article 33 remarca que les persones que es relacionin amb l'administració de justícia, la Fiscalia, els registres públics o les notaries tenen dret a usar la llengua

oficial que prefereixin i sol·licitar amb aquesta tota la documentació oficial sol·licitada sense patir indefensió ni dilacions indegudes a causa de la llengua ni se'ls pugui exigir cap tipus de traducció.

L'article 147 menciona que els notaris i registradors que treballin per l'administració pública hauran d'acreditar el coneixement de la llengua en la forma que estableix la llei i l'Estatut.

L'article 13 de la llei 1/1998 de política lingüística, reconeix l'ús tant del català com del castellà en les actuacions judicials sense necessitat de traducció. Defensa que els ciutadans poden escollir la llengua oficial amb la que es volen relacionar amb la justícia i cal que siguin atesos sense discriminació lingüística. Pel que fa el personal de justícia, l'article 11 estableix que han d'acreditar coneixement de la llengua catalana tant en l'expressió escrita com l'oral.

2.3.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE.

L'Estat espanyol es va comprometre a complir amb allò disposat en l'article 9 de la Carta sobre les obligacions en matèria de justícia. Això és, que qualsevol tipus de procediments judicials, es puguin realitzar en la llengua regional o minoritària si les parts així ho sol·liciten. L'article vol garantir que els Estats redactin els documents i textos i promoure la traducció d'aquests en aquestes llengües.

L'informe exposa que: “El CECE observa que la legislació vigent, no garanteix que els tribunals puguin dur a terme els procediments en llengües oficials regionals o minoritàries a petició d'una de les parts” Igualment també remarca que “malgrat les recomanacions sostingudes del CECE, cap de les modificacions ha canviat la redacció de l'article 231, que es considera (juntament amb l'article 142 de la LEC) un dels obstacles més destacats per a la plena implementació de l'article 9 de la Carta”¹³². De fet, les recomanacions per modificar l'article 231, ja han estat explicitades de manera reiterada en informes anteriors sense cap èxit¹³³.

¹³² CECE (2024), *Op. cit.*, (p. 12)

¹³³ CECE (2022). *5è informe del CECE del CELRoM sobre l'aplicació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries a Espanya* (p. 6). Generalitat Valenciana: “El Comitè de Ministres va recomanar a les autoritats espanyoles que modificaren el marc jurídic per a deixar clar

L'article 231 està enfocat de la següent manera: Els òrgans jurisdiccionals realitzaran el procediment en català, sempre que cap de les parts s'oposi i demani realitzar-lo en castellà i per tant el tribunal té el deure de canviar-lo. L'argument es basa en el fet que si una de les parts no coneix l'idioma es crea indefensió per a motius de llengua. L'any 2022, es va realitzar una proposició de llei en el Congrés dels Diputats per modificar el redactat d'aquest article i que en conseqüència complís amb lo disposat a la Carta on s'exposava que per tal que aquest article complís amb la Carta, els tribunals haurien de realitzar el procediment en català si una de les parts així ho demana, garantint-li a l'altra, en cas que no conegués l'idioma, serveis de traducció tot assegurant els drets lingüístics d'ambdues parts sense l'existència de cap perjudici¹³⁴.

L'informe segueix exposant que “Les dades recopilades a nivell regional i proporcionades pels representants dels parlants suggereixen que les llengües oficials regionals o minoritàries s'utilitzen escassament en ordres judicials, resolucions o en documentació processal o correspondència amb les parts interessades. Segons els representants dels parlants, la majoria d'òrgans judicials no compleixen amb les sol·licituds per rebre documentació en llengües oficials regionals o minoritàries. El nombre de procediments judicials realitzats en llengües oficials regionals o minoritàries és baix¹³⁵”

Tal com exposa l'informe de CECE, l'ús del català en la documentació judicial és molt baix. L'any 2022 tant sols el 6,66% dels documents generats amb el sistema e-justícia.cat van ser en català¹³⁶. L'any 2019, el percentatge de sentències

ue els òrgans judicials penals, civils i administratius de les comunitats autònomes poden fer els procediments corresponents en les llengües cooficials si una de les parts implicades ho demana. *Malgrat aquesta recomanació, present en tots els períodes de seguiment des del primer cicle, i els canvis recents en la legislació, no s'ha avançat en aquest sentit. L'article 231 de la Llei orgànica del poder judicial encara entrebanca l'aplicació de l'article 9 de la Carta*” (la cursiva és nostre).

¹³⁴ Congrés dels Diputats. (2022). *Proposició de Llei Orgànica de modificació de l'article 231 de la Llei Orgànica 6/1985, de 1 de juliol, del Poder Judicial, per donar compliment als reiterats requeriments del Consell d'Europa en relació amb l'aplicació de la Carta Europea de les llengües regionals o minoritàries en la justícia* (BOCG. Congrés dels Diputats, Serie B, Núm. 280-1, 30 de setembre de 2022).

¹³⁵ CECE (2024), *Op. cit.*, (p. 6)

¹³⁶ Catalunya. Departament de Justícia, Drets i Memòria. (2024, juliol). *Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial. Indicadors de 2023*.

redactades en català, era d'un 8,64%, mentre que l'any 2021, només el 6,9% van ser redactades en català¹³⁷, indicant una dinàmica descendent en l'ús del català en aquest aspecte.

Segons els indicadors dels serveis lingüístics de l'àmbit judicial, del departament de Justícia de la Generalitat, durant l'any 2023, es va vulnerar de manera reiterada el dret de rebre documentació judicial en llengua Catalana. Concretament, van ser ignorats el 79,16% de les peticions per a obtenir documents dels jutjats en català amb la conseqüència que els subjectes interessats, les van rebre en llengua castellana. Pel contrari, quan es demana la documentació en castellà, la petició es satisfà gairebé al 100% i només l'1,84% de les sol·licituds van ser desatenses¹³⁸.

Aquest incompliment, provoca un factor de desincentivació en l'exercici d'aquest dret recollit en l'article 33 de l'EAC. Tant és així que, durant l'any 2023, només el 8,08% dels intervinents en processos judicials, van demanar la documentació en català¹³⁹.

És important mencionar que durant el 2023, tant sols es van presentar 36.757 demandes en català front els jutjats el que representa tant sols un 4,84% del total de les demandes interposades. Això també es deu, segons una enquesta del Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, a que el 60% dels enquestats consideren que “segurament o possiblement si, a l'hora de tramitar i comunicar-se amb el jutjat i el jutge en català els podria perjudicar ja que consideren que el poder judicial és hostil envers el català”¹⁴⁰. Un altre factor a tenir present, tal com exposa el centre d'estudis jurídics, és que “el poder judicial té jurisdicció Estatal, la qual cosa significa que per molt que un procés judicial sigui iniciat a Catalunya, en cas de recurs, es pot arribar a un òrgan judicial Estatal, on la llengua oficial és el castellà i no el català .

¹³⁷Generalitat de Catalunya. (2022). *Diagnosi i primer paquet de mesures per fomentar el català en els àmbits de Justícia* (p. 2).

¹³⁸Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial. (2023). *Indicadors lingüístics de l'àmbit judicial. Any 2023 Servei de Programes de Suport Judicial, Subdirecció General de Suport Judicial i Coordinació Tècnica* (P. 21).

¹³⁹Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial, *Op. cit.*, (p.21).

¹⁴⁰Plataforma per la Llengua. (2020, març). *Quins obstacles impedeixen l'ús del català a la justícia?*

Per això, en un primer moment, per una qüestió pràctica sembla molt més còmode iniciar des d'un principi tot el procediment amb llengua castellana”¹⁴¹.

El CECE també remarca que “el percentatge de personal contractat que té un coneixement funcional de les llengües oficials regionals o minoritàries en aquestes professions continua sent molt baix” fent referència a jutges i magistrats i diu que el “CECE considera que hi ha un fort incentiu perquè magistrats, lletrats i funcionaris continuïn utilitzant el castellà diàriament i que és necessari que una proporció adequada de tot el personal judicial destinat a les comunitats autònomes afectades per l'aplicació de l'article 9 de la Carta tingui un coneixement funcional de les llengües pertinents”¹⁴². En aquest sentit l'informe de la Plataforma per la Llengua de l'any 2022, va determinar que només el 20,4% dels Jutges i magistrats, el 45,9% dels funcionaris judicials, i el 12,4% dels fiscals tenen el nivell de C1 o C2 requisit però, que a l'Estat espanyol, encara no és obligatori per a treballar en l'àmbit judicial¹⁴³. Segons el conveni de col·laboració entre el Consell General del Poder Judicial i la Generalitat en matèria d'acreditació del coneixement de la llengua catalana, exposa que tant sols es reconeixerà com a mèrit preferent si s'obté el nivell B de català¹⁴⁴. Per tant el coneixement de català no és un requisit d'accés sinó un mèrit que no té caràcter exclouent o eliminadori sinó que és un element més de valoració dins del barem de puntuació per a l'accés o provisió¹⁴⁵.

En l'àmbit judicial, molts professionals no han nascut ni s'han format a Catalunya, fet que implica que no disposen de suficients coneixements en la llengua catalana.

¹⁴¹ Adan, F., Picó, J., Cerrato, E., Casanova, R., & Fuguet, X. (2014). Vies de potenciació de l'ús del català a l'Administració de Justícia. *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Departament de Justícia*. (p. 10)

¹⁴² CECE (2024), *Op. cit.* (p. 9)

¹⁴³ Plataforma per la Llengua. (2022). *Informe sobre les entitats CELRoM* (p. 22)

¹⁴⁴ Consejo General del Poder Judicial & Generalitat de Catalunya. (1999, 25 de març). *Conveni de col·laboració entre el Consell General del Poder Judicial i la Generalitat de Catalunya en matèria d'acreditació del coneixement de la llengua catalana*. Barcelona.

¹⁴⁵ POU, A. (2007) El català a l'Administració de Justícia i el nou Estatut, a *Revista de Llengua i Dret*, (48) (p. 156).

A més a més, molts d'aquests professionals tenen la intenció de tornar al seu lloc d'origen, fet que genera una dinàmica que desincentiva l'aprenentatge del català¹⁴⁶.

D'altra banda, pel que fa a les dades sobre la formació dels juristes a Catalunya, aquesta és majoritàriament en llengua castellana. Les hores destinades en català en el grau en dret entre les universitats públiques catalanes durant el 2020- 2021 representaven un 38%, percentatge més baix en relació al màster amb un 28,7% de presència del català a les aules. Per el que fa les Universitats privades, aquest percentatge es veu reduït a un 7% en relació amb el grau de Dret¹⁴⁷. Fet que podria influenciar, com és evident, a no fer ús recurrent del català en l'àmbit laboral.

¹⁴⁶ Plataforma per la Llengua. (2021). *Els impediments per a l'ús del català a la justícia* (p. 4).

¹⁴⁷ Plataforma per la Llengua. (2021). *Anàlisi de la situació de la llengua: dret revisat* (p. 2).

III. LA PROTECCIÓ DE LA LLENGÜA CATALANA A L'ESTAT ESPANYOL EN ALTRES ÀMBITS

3.1 Àmbit Administratiu

3.1.1 Normativa Estatal

L'article 15 de la llei 39/2015 regula el procediment administratiu comú, exposa que la llengua dels procediments tramitats per l'Administració General de l'Estat serà en Castellà. Tot i que el propi article exposa que es pot usar la llengua cooficial si es tramita el procediment front organismes establerts en les comunitats autònomes, conclou que si hi ha varis interessats en aquests i hi ha discrepàncies en quan la llengua, el procediment es tramitarà en castellà.

L'article 54.11, del real decret legislatiu 5/2015, Estatut bàsic de l'empleat públic garanteix l'atenció al ciutadà en la llengua que aquest sol·liciti sempre que sigui oficial en el territori, això és que els funcionaris han d'assegurar-se que els ciutadans que vulguin dirigir-se en català siguin atesos en citat idioma. L'article 56.2 esmenta que les administracions públiques han de preveure la selecció dels empleats públics degudament capacitats per a cobrir els llocs de treball en les Comunitats Autònomes que tinguin llengües cooficials. Això és que s'integri personal que tinguin coneixements en català i que estiguin degudament capacitats, no és sinònim a que es garanteixi el coneixement obligatori del català per part dels empleats públics que treballin a Catalunya.

3.1.2 Normativa autonòmica

Llei 1/1998 de política lingüística, exposa en l'article 1.2 que el català és la llengua de totes les institucions de Catalunya, tant de l'administració local com de la Generalitat. L'article 11, exposa que el coneixement del català és un requisit per aquells que treballen en la funció pública i que hauran d'acreditar-lo en els processos de selecció.

L'EAC, en l'article 6, exposa que el català serà la llengua d'ús normal en les administracions públiques i, tal i com exposa l'article 50, en les relacions entre particulars.

La llei 8/1987 municipal i del règim local de Catalunya recull diversos articles que defensen l'ús de la llengua catalana front les administracions locals i municipals catalanes. En específic, l'article 5 diu que “el català és la llengua pròpia de l'Administració local de Catalunya i ha de ser la llengua d'ús normal i general de les seves activitats”. D'altra banda exposa en l'article 302.2 que “els funcionaris procedents d'altres administracions que accedeixin als serveis de l'administració local de Catalunya han de tenir un grau de coneixement suficient del català”.

També el decret 107/1987 pel qual es regula l'ús de les llengües oficials per part de l'Administració de la Generalitat, té com a objectiu garantir l'ús habitual de la llengua catalana com a llengua pròpia i detalla l'aplicació de la llengua en diferents àmbits com l'ús intern, les relacions institucionals, la comunicació amb els administrats, els avisos i publicacions i la formació del personal.

3.1.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat espanyol, es va comprometre a complir amb allò disposat en l'article 10 de la Carta. Aquest article intenta millorar la comunicació entre els ens administratius i els parlants de les llengües regionals o minoritàries, en aquest cas el català, garantint el dret d'expressar-se en la llengua front les citades administracions. L'administració ha d'estar capacitada per usar la llengua regional o minoritària com un instrument més a favor dels ciutadans a qui serveix. Des de la simple resposta a la consulta realitzada en una finestreta, fins a la publicació de textos legals¹⁴⁸.

L'informe ens diu que “La majoria dels funcionaris que treballen a les delegacions locals de l'administració de l'Estat (més del 60%) no tenen un coneixement operatiu del català”¹⁴⁹. De fet, dels 13.282 llocs oficials d'organismes de l'Estat, tant sols el 2,16% d'aquests llocs, és té en compte el català com a mèrit per a poder accedir-hi¹⁵⁰. La manca de requisits lingüístics per garantir l'ús del català a les

¹⁴⁸ Petschen, S. (1989). Entre la política y el derecho: La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias. *Revista de Estudios Políticos (Nueva Época)*, (66). (p. 142)

¹⁴⁹ CECE (2024), *Op. cit.*, (p. 35)

¹⁵⁰ Plataforma per la Llengua. (2021). *Informe sobre l'incompliment de l'Estat espanyol en la implementació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM) a les zones de parla catalana durant el període 2017-2021*. (p. 23)

administracions és dona pel fet que, tot i que s'exigeixi coneixements mínims de català, no es tradueix en una exigència de que tots els funcionaris o personal de l'Estat a Catalunya hagin de posseir, sense excepció, un nivell suficient de coneixements de la llengua catalana¹⁵¹.

Tanmateix, també exposa que “A nivell regional i local, el català és la llengua d'ús comú, incloent-hi les publicacions administratives, el material imprès, els formularis, les comunicacions escrites i els llocs web”¹⁵². Ara bé per el que fa els llocs web, segons l'avaluació del CECE sobre les recomanacions d'acció immediata del cinquè informe d'avaluació, tant sols 5 dels 389, donen serveis purament en català. De la resta de webs, 270 només estan en castellà sense tenir l'opció de poder-la llegir en català i la resta només certa informació està en català¹⁵³. A més, en l'informe sobre l'Incompliment de l'Estat Espanyol en la Implementació de la CELROM durant el període 2017-2021, indica que només el 0,85% dels webs oficials del govern espanyol tenen una versió completa en català¹⁵⁴.

Alguns dels tràmits en línia més rellevants del govern espanyol, no es poden fer en català o estan barrejats amb el castellà. Per exemple: el web *Tu seguridad social*, tampoc es poden fer gestions en català per el canvi de domicili, per consultar els punts del carnet per conduir o descarregar certificats universitaris entre d'altres¹⁵⁵.

“Mentre que els serveis públics gestionats per l'administració regional ofereixen serveis en català de manera satisfactòria, alguns serveis públics prEstats per empreses privades (després de concursos públics) no utilitzen el català”¹⁵⁶. Això és degut a que no es requereix formació en català per als serveis públics del govern espanyol que són adjudicats a empreses privades mitjançant concursos públics ja que a les empreses no se'ls hi pot imposar obligacions individuals d'ús lingüístic

¹⁵¹ STC 31/2010 *Op. cit.* (P. 44)

¹⁵² CECE (2024), *Op. cit.* (p. 35)

¹⁵³ Consell d'Europa, *Op. cit.* (p. 9)

¹⁵⁴ Plataforma per la Llengua (2017-2021), *Op. cit.*, (p. 9)

¹⁵⁵ Plataforma per la Llengua. (2020). *El català, ignorat a les pàgines web oficials de l'Estat espanyol*. (p. 28 i s)

¹⁵⁶ CECE (2024), *Op. cit.* (p. 35)

de forma directa. S'espera que les empreses estiguin condicionades per atendre en ambdues llengües oficials, però no se'ls hi pot obligar a acreditar coneixements lingüístics¹⁵⁷.

3.2 Mitjans de Comunicació

3.2.1 Normativa Estatal

L'article 4 de la llei 13/2022 general de la comunicació audiovisual és un precepte general que disposa que la comunicació audiovisual no incitarà a la discriminació per llengua. L'article 8 bé a especificar més el darrer precepte i exposa que "la comunicació audiovisual promourà el coneixement i la difusió de la llengua oficial de l'Estat i les llengües oficials de les comunitats autònomes". Donant així protecció a les llengües minoritàries o regionals.

L'article 115 exposa que el servei de televisió ha d'emetre un mínim del 51% del temps, obres audiovisuals europees. D'aquest percentatge, mínim la meitat ha de ser en castellà o en alguna de les llengües oficials, com el català. Si el servei és públic, cal garantir que com a mínim un 15% de les emissions siguin cooficials.

3.2.2 Normativa Autonòmic

L'article 6.1 de l'EAC, exposa que el català serà la llengua d'ús normal i preferent dels mitjans de comunicació i la Generalitat té com a objectiu fomentar el pluralisme lingüístic i cultural de Catalunya. L'article 146.3 ens remarca que la Generalitat ha de fomentar el pluralisme lingüístic i cultural de Catalunya en els mitjans, inclosa evidentment, la llengua i la cultura catalana.

L'article 26.3f), de la llei 22/2005 de la comunicació audiovisual de Catalunya exposa que és missió específica del servei públic de comunicació audiovisual la promoció del coneixement i la difusió de la llengua.

L'article 52 de la llei, estableix que en l'adjudicació de llicències, el consell de l'audiovisual de Catalunya ha de valorar el grau d'ús del català i la promoció de la

¹⁵⁷ Jou (2010) *Op. cit.* (p.34-36)

cultura catalana. El citat article ho reforça tot establint que les llicències han d'incloure de forma obligatòria l'ús del català.

Segons l'article 74, dins del temps que cal reservar per obres audiovisuals europees, com a mínim el 50% han de ser en català. L'article es complementa amb l'article 86 que exigeix que el català ha de ser llengua habitual dels mitjans públics.

La llei 11/2007 de la corporació catalana de mitjans audiovisuals, està encaminada a regular la prestació del servei públic de comunicació audiovisual de la Generalitat i establir el règim jurídic de la CCMA, exposa que una de les funcions del servei de comunicació audiovisual és difondre i promocionar la llengua i que aquesta ha de ser la llengua institucional per a prestar aquest servei públic.

La llei 1/1998 de política lingüística estableix que la llengua que ha de ser emprada amb normalitat en els mitjans gestionats per la Generalitat i les corporacions locals de Catalunya, ha de ser el català. Per altra banda, les entitats regulades per aquesta llei, han de garantir que com a mínim el 50% del temps d'emissió de programes de producció pròpia i dels altres teleserveis siguin en català. Tot això per normalitzar i fomentar l'ús del català en els mitjans de comunicació.

L'article 6.1 de l'EAC, exposa que el català serà la llengua d'ús normal i preferent dels mitjans de comunicació i la generalitat té com a objectiu fomentar el pluralisme lingüístic i cultural de Catalunya. L'article 146.3 ens remarca que la Generalitat ha de fomentar el pluralisme lingüístic i cultural de Catalunya en els mitjans, inclosa evidentment, la llengua i cultura catalana

3.2.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat espanyol, es va comprometre a complir amb lo disposat en l'article 11 de la Carta. Això és, a fomentar la presència i l'ús de les llengües minoritàries o regionals en els mitjans de comunicació, facilitant o garantint l'existència de ràdios, televisió, premsa escrita i produccions audiovisuals en aquestes llengües i recolzar econòmicament els mitjans que les usin. Amb freqüència, les llengües poc esteses no han tingut cap tipus de facilitat per usar mitjans tècnics per varis motius com la tendència de les llengües majoritàries a reduir el poder a les minoritàries, el no tenir

un Estat propi o la falta de mitjans econòmics. Per això, l'objectiu de la Carta és precisament evitar que cap llengua li falti dels citats mitjans de comunicació¹⁵⁸.

La secretaria de Política Lingüística de la Generalitat l'any 2022 va emetre un informe sobre l'ús del català en l'àmbit dels mitjans de comunicació¹⁵⁹, on constata que en premsa l'oferta en català és majoritària amb un 62% i en ràdio, és d'un 48%, estant més equilibrada front el castellà, que té un 52%.

Per el que fa a la televisió, l'any 2008 el 32% dels canals eren en català però, amb la introducció de nous canals privats d'àmbit Estatal, l'any 2019, la situació va empitjorar situant aquest percentatge en un 10%. De fet, tant sols un 18,9% de les persones consumeixen programes televisius en català, un percentatge baix si ho comparem amb el consum radiofònic en català (73,1%) o el de premsa (70,4%).

De fet, el CECE expressa en el seu informe que “els canals de televisió privats d'àmbit Estatal no emeten en català¹⁶⁰”

També exposa que “Malgrat els acords amb plataformes internacionals de *streaming* per al doblatge de pel·lícules en català, l'oferta de programes en aquesta llengua continua sent limitada”¹⁶¹. La presència del català a les plataformes de vídeo de pagament és molt residual. Si analitzem l'ús del català en les més destacades trobem que HBO només emet un 0,1% d'obres audiovisuals en català, Netflix un 0,5%, pel que fa Disney Plus un 0,8%, Primer vídeo un 1,3% i pel que fa Filmin, to i que sigui un percentatge bastant superior a la resta amb un 18,9%, segueix essent un percentatge molt baix respecte el doblatge amb altres llengües¹⁶².

També indica que “Els parlants de català a Catalunya no poden rebre els programes del Principat d'Andorra (Andorra Televisió), de França o de la Comunitat

¹⁵⁸ Petschen, S 1989 *Op. cit.* (p. 142).

¹⁵⁹ Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. (2022). *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana* Secretaria de Política Lingüística (p. 82–83).

¹⁶⁰ CECE 2024 *Op. cit.* (p. 35)

¹⁶¹ *Ibidem*.

¹⁶² Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. (2022). *Mitjans de comunicació i llengua catalana*. Pacte Nacional per la Llengua (P. 85)

Valenciana (per exemple, À Punt)¹⁶³” Essent un dret establert en l’article 43 de la Llei General de Comunicació Audiovisual que exposa que “Es garanteix la llibertat de recepció a tot el territori espanyol del servei de comunicació audiovisual televisiu el titular del qual estigui establert en un Estat membre de la Unió Europea.”

3.3 Àmbit cultural

3.3.1 Normativa Estatal

L’article 5.2 de la llei del cinema Estatal 55/2007 estableix que les administracions públiques han d’adoptar mesures necessàries per tal de garantir el coneixement i difusió del patrimoni cinematogràfic realitzat en les llengües oficials a l’Estat (inclosa la llengua catalana). L’article 6.3 afegeix que les administracions culturals han de promoure tant la subtitulació com el doblatge en les llengües oficials de l’Estat.

L’article 2.4 de la llei del llibre 10/2007, estableix que les administracions públiques han de garantir el dret a poder accedir als llibres en les llengües oficials de l’Estat. A l’hora de fomentar la lectura, segons l’article 9.3, les administracions han de tenir en compte la diversitat lingüística de l’Estat a l’hora de fomentar la lectura.

3.3.2 Normativa Autonòmica

L’EAC, reconeix de manera àmplia la importància de protegir la llengua entorn l’àmbit cultural. En concret l’article 50 disposa que els poders públics han de protegir i promocionar l’ús, el coneixement i la difusió de la llengua en tots els àmbits, inclòs l’àmbit cultural.

La llei de Política Lingüística, té com a objectiu la normalització i el foment de l’ús del català en les indústries culturals. En concret, l’article 28 exposa que la Generalitat ha de fomentar l’ús de la llengua tant en la literatura, el cinema, la música, les arts escèniques, audiovisuals i materials. La norma permet també establir quotes lingüístiques per tal de fomentar la presència del català, en aquest cas, al cinema.

¹⁶³ CECE 2024, *Op. Cit.* (p. 36)

La llei del cinema de Catalunya 20/2010, té com a compromís amb la llengua catalana, fomentar la presència en el sector cinematogràfic i audiovisual garantint el dret als ciutadans de poder veure cinema en llengua catalana. L'article 32.4, obliga a destinar com a mínim un 50% dels fons de producció en obres en versió original en català. Pel que fa l'atorgament d'ajudes, l'article 36 i 38, donen prioritat a atorgar-les per la distribució i exhibició en català.

3.3.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat espanyol, es va comprometre a complir amb allò disposat en l'article 12 de la Carta. Això és a fomentar i facilitar activitats culturals en les llengües regionals o minoritàries dins del territori català.

L'últim informe conclou que en aquest àmbit es compleix amb els preceptes de l'article 11 de la Carta Europea i no fa cap recomanació al respecte. No obstant, cal fer menció de l'Estat en que es troba el cinema en català a Catalunya, ja que és una eina molt important per a fomentar la llengua.

En primer lloc, l'any 2017, el Tribunal Constitucional va redactar la sentència 89/2017¹⁶⁴ en el que resolva un recurs d'inconstitucionalitat presentant per més de 50 diputats del *partido popular* front la llei del cinema 20/2010. La controvèrsia es centrava en l'article 18 que obligava a les empreses distribuïdores a distribuir el 50% de les còpies analògiques de les pel·lícules en versió catalana i que les còpies digitals havien de tenir incorporat l'accés lingüístic en català. També exigia a les empreses exhibidores a projectar el 50% de l'obra en català atenent a criteris de població, territori, hora i taquillaatge a computar anualment. El tribunal va declarar que el primer apartat de l'article 18 només seria constitucional si s'interpreta que l'obligació que imposa a les empreses exhibidores i distribuïdores abasta només el 25% de les projeccions d'obres i el 25% de les còpies doblades o subtitulades en català. Considerava que el percentatge del 50% era massa elevat en una situació de cooficialitat, dificultant, d'aquesta manera, l'ús del català als cinemes.

¹⁶⁴ TC (2017, 4 de juliol). *Sentencia 89/2017, de 4 de julio. Recurso de inconstitucionalidad 7454-2010.*

En segon lloc, cal considerar la presència del català al cinema. Tenint en compte la notícia de l'Agència Catalana de Notícies (ACN) del diari *Cultura21* i de “*la Mañana*” que es basen en dades obtingudes per l'Institut català de les Empreses Culturals (l'ICEC)¹⁶⁵ cal mencionar que, durant el període 2017- 2021, el percentatge d'espectadors de cinema en català fou un 2,1% del nombre total d'espectadors a Catalunya. Deixant de costat “l'efecte Alcarràs” que l'any 2022 va fer augmentar considerablement aquesta xifra al 5,5%, l'any 2023 es va situar en un 2,9%. Pel que fa el nombre de projeccions en català a Catalunya entre el 2017 i 2021, tant sols van suposar un 2,8%. En una tercera part de totes les sales del país, el percentatge de sessions en català no arribava ni al 2%. A les sales independents el percentatge de projeccions és un 6%, superior al 1,6% de les pantalles de grans exhibidors. Una altra dificultat és l'hora de projecció de les pel·lícules doblades al català. Entre el 2017 i 2021, el 66,9% d'aquestes es programen en horaris de tarda entre les 15:00 i 19:00 hores. L'altre 22,7% es projecten en la franja de nit, entre les 19:00h i la una de la matinada, que és quan es concentra més de la meitat dels espectadors totals¹⁶⁶.

En referència a la recaptació, el cinema en català tant sols va suposar l'1.6% del total recaptat a les sales de cinema de Catalunya i en el que fa a la producció, tant sols d'un 3,6% 31 del seu conjunt.¹⁶⁷

3.4 Àmbit econòmic i social

3.4.1 Normativa Estatal

Per el que fa l'etiquetatge, la llei general de defensa dels consumidors i usuaris, no estableix cap obligació d'etiquetatge en llengües regionals o minoritàries, tal i com exposa l'article 18.3 de la mateixa, desplegant una protecció especial cap a la llengua castellana en la que s'exigeix que els productes o serveis comercialitzats a l'Estat espanyol, hauran de figurar com a mínim en castellà.

¹⁶⁵ ACN. (2024, 5 d'agost). L'acord amb ‘majors’ i cinemes per estrenar 25 títols anuals doblats al català no s'ha complert cap any des del 2012. *La Mañana*.

¹⁶⁶ ACN. (2024, 6 de febrer). Només 2 de cada 10 pel·lícules doblades al català es projecten als cinemes al vespre i nit. *Cultura21*

¹⁶⁷ Generalitat de Catalunya, *Op. cit.* (p. 82–83).

Tanmateix, pel que fa els contractes amb els consumidors, l'article 60.4 menciona que la informació pre contractual, haurà de redactar-se, si una de les parts ho sol·licita, en la llengua oficial del lloc on s'estigui celebrat el contracte. S'estableix la mateixa dinàmica pel que fa als contractes celebrats fora dels establiments (Art 99) i en les declaracions de garanties comercials.

3.4.2 Normativa Autonòmica

L'EAC protegeix a través de l'article 50 la promoció de l'ús del català en tots els àmbits i sectors incloent-hi el de la vida social i econòmica.

Per el que fa el dret lingüístic dels consumidors i usuaris l'article 34 del text Estatutari estableix que totes les persones tenen dret a ser ateses oralment i per escrit en la llengua oficial que elegeixin en la seva condició d'usuàries dels serveis, incloent també l'atenció en hospitals i residències.

Si ens atensem a les instruccions de seguretat, l'article 4.1 exhorta els poders públics de Catalunya a promoure l'exercici dels drets i llibertats que reconeix l'Estatut i per tant a dirigir les instruccions de seguretat en la llengua catalana, com a llengua oficial dins del territori (art 6).

L'etiquetatge en català està emparat per l'article 30.1 de la Llei 1/1998 de Política Lingüística, que disposa que les empreses públiques, les corporacions locals i les empreses concessionàries, han d'emparar normalment el català en les actuacions, documents interns i retolació, etiquetatge i embalatge dels bens o serveis que produeixin o ofereixin.

L'article 11.1 protegeix la llengua en les administracions, corporacions i institucions públiques imposant el coneixement del català com a requisit per exercir les funcions pròpies dels llocs de treball que es trobin en alguns d'aquests ens. Afegeix també en l'article 32 que aquelles empreses i establiments dedicades a la venda de productes o prestació de serveis, han de poder usar el català, i pel que fa els cartells d'informació general fixes i els documents d'oferta, han d'estar redactats com a mínim en català. Cal també que la generalitat fomenti l'ús del català en les activitats professionals al igual que els col·legis professionals (art 36).

La llei 22/2010 del codi de consum de Catalunya, estableix en l'article 128-1 que els consumidors tenen dret de ser atesos en la llengua oficial que escullin, essent una obligació per les empreses, i tenen dret a rebre en qualsevol d'aquestes llengües, tot tipus d'informació comercial, contractes de compra, les dades relacionades amb salut i seguretat entre altres.

De fet aquest Article va ser àmbit de disputa front el TC en que es va dictar sentència 88/2017¹⁶⁸ i 7/2018¹⁶⁹.

La sentència del 2017, Respon a la interposició d'un recurs per part del *defensor del pueblo* contra l'article 128-1 de la llei del Codi de Consum, mencionada anteriorment. Al·legava la vulneració de la llibertat d'expressió i d'empresa establerts en la Constitució ja que, segons ell, obligava les empreses a atendre els consumidors en català i imposava obligacions excessives al sector privat en relació amb la llengua. El tribunal va concloure que no era inconstitucional ja que en cap cas exclou la possibilitat d'ús de la llengua castellana ni la prohibeix ni tampoc s'imposa en cap moment l'ús del català front el del castellà. Similar va ser la sentència del 2018 que, resol un recurs d'inconstitucionalitat interposat per més de 50 diputats del *Partido Popular* contra varis preceptes de la Llei 22/2020 del Codi de Consum de Catalunya. Entre les diverses impugnacions la més rellevant va ser la de l'article 128-1 que reconeix, com ja hem mencionat anteriorment, el dret dels consumidors a ser atesos en català si així ho declaren. Els recurrents van considerar que vulnerava la llibertat d'empresa, el dret dels espanyols al coneixement i ús del castellà i la unitat de mercat. El tribunal va considerar que l'article no era inconstitucional ja que l'article era una mesura de foment que en cap cas prohibeix l'ús del castellà ni tampoc s'imposava l'ús del català front el castellà, tant sols l'article funciona com a incentiu.

En l'article 8.3 de la llei 18/2017 de Comerç, Serveis i Fires, estableix que les persones que accedeixin a l'activitat comercial i a la prestació de serveis han de poder atendre els consumidors quan s'expressin en qualsevol de les llengües oficials

¹⁶⁸ TC. (2017, 4 de juliol). Sentència 88/2017, de 4 de juliol de 2017.

¹⁶⁹ TC. (2018, 25 de gener). Sentència 7/2018, de 25 de gener de 2018.

de Catalunya. No hi ha una obligació d'ús del català però sí un deure per a conèixer la llengua catalana.

Ara bé, en cap norma es disposa l'ús obligat o preferent d'una llengua front una altra. El TC en sentència 31/2010, va establir que les empreses o establiments tenen el deure de disponibilitat lingüística però no els pots obligar a fer servir una llengua concreta de forma general o automàtica ja que declara inconstitucional l'ús “preferent” d'una llengua respecte l'altre perquè ambdues llengües cooficials han de tenir el mateix valor i no ha de primar una per sobre l'altre¹⁷⁰.

3.4.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat espanyol, es va comprometre a complir amb les disposicions establertes en l'article 13. Això és garantir que, en aquest cas el català, com a llengua regional i minoritària, es pugui usar amb normalitat en l'àmbit econòmic i social. Tanmateix també es comprometen a garantir l'ús del català en l'àmbit de la banca, en l'àmbit del consum, a les instruccions de seguretat (això són normes per evitar riscos o accidents sobretot en l'àmbit públic), i en atenció a hospitals i residències.

L'informe adverteix que “malgrat que legalment el personal sanitari hauria de tenir un coneixement suficient oral i escrit de català, la possibilitat de rebre serveis sanitaris en aquesta llengua és irregular” i apunta que “La situació fins i tot ha empitjorat des del cicle de seguiment anterior¹⁷¹”

Segons el Decret 161/2002 i la posterior modificació per l'Ordre PDA/223/2019, als metges se'ls exigeix de tenir un nivell mínim de C1 per a poder accedir a la funció pública. Tot i així, segons un informe de Plataforma per la Llengua, exposa que tres de cada deu metges a Catalunya no saben parlar en català i més d'un de cada deu no l'entén¹⁷².

Si atenem al nombre de queixes que es van realitzar l'any 2022 per raó lingüística, un total de 118 casos, quasi bé el 40% d'aquestes es van donar en el sector sanitari.

¹⁷⁰ TC. (2010). Sentència 31/2010, de 28 de junio de 2010.

¹⁷¹ CECE (2024), *Op. cit.* (p. 37)

¹⁷² Plataforma per la Llengua. (2024). *InformeCAT 2024: L'estat de la llengua catalana* (p. 4)

Les discriminacions inclouen des de situacions en les que treballadors sanitaris públics realitzen pressions als pacients perquè canviïn del català al castellà fins a situacions en les que el personal sanitari en nega a atendre al pacient en cas de dirigir-se a ells en català. El més preocupant és que aquesta xifra ha anat en augment durant els anys, l'any 2018, el percentatge atribuïble a aquest sector era d'un 20¹⁷³.

L'informe del CECE també afegeix que “una observació similar es pot fer en les residències de gent gran, on el castellà s'utilitza en la majoria de serveis”¹⁷⁴ Segons l'informe realitzat per Plataforma per la Llengua de diagnosi de la realitat lingüística en els serveis i equipament per la gent gran realitzat per plataforma per la llengua, el castellà és la llengua majoritària entre usuaris, usuaris-treballadors i treballadors-usuaris essent el català tant sols el 40%¹⁷⁵.

Pel que fa a l'etiquetatge en català, s'ha de garantir tal i com disposa la normativa, i és una obligació per l'empresa tal i com ho avala també la STC 147/1996 en que discuteix un conflicte de competència en relació amb la norma general d'etiquetatge de productes alimentaris en castellà que obligava a incloure almenys el castellà en l'etiquetatge. El tribunal va afirmar explícitament respecte l'EAC l'article 6, que imposa a la Generalitat el deure de garantir l'ús normal dels dos idiomes oficials. Per tant, la Generalitat està plenament habilitada per establir la mateixa necessitat pel que fa la llengua catalana que la que l'Estat estableix pel castellà¹⁷⁶. Tot i així, el CECE determina que “L'Agència Catalana del Consum vetlla pels drets dels consumidors, inclosos els drets lingüístics. Segons representants dels parlants, només el 10,6% dels productes venuts a Catalunya estaven etiquetats amb instruccions en català” i per tant segons el CECE, “Aquesta disposició no es compleix pel que fa a les autoritats Estatals, ja que la informació relativa als drets

¹⁷³ Plataforma per la Llengua. (2023, 28 de setembre). *Les discriminacions per parlar en català a la salut pública creixen més d'un 15 % el 2022*

¹⁷⁴ CECE (2024), *Op. cit.* (p. 37)

¹⁷⁵ Generalitat de Catalunya, Departament de Drets Socials. (2023). *Diagnosi de la realitat lingüística en els serveis i equipaments de Drets Socials*. DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials. (p. 9-11)

¹⁷⁶ TC (1996, 19 de setembre). *Conflicte positiu de competència núm. 329/89, promogut pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, en relació amb el Reial Decret 1.122/1988, de 23 de setembre, pel qual s'aprova la Norma General d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris envasats*. Butlletí Oficial de l'Estat.

dels consumidors que és de la seva competència no es facilita en català”¹⁷⁷. Tot i les garanties que té l’etiquetatge en català i que el 66,7% dels consumidors de Catalunya volen l’etiquetatge en català, el percentatge real de productes etiquetats en català tant sols és del 10%.

Segons l’informe “Emmarcat 2020: El català i les grans marques a l’etiquetatge”, es pot comprovar que la presència del català a l’etiquetatge és molt desigual segons el sector i el tipus d’informació. Pel que fa la informació nutricional dels productes, tant sols es troba el català en un 17,8%; En publicitat i promocions, un 12,7%; En quant les característiques del producte un 11,4%; en quan a pes, mesura, volums i dosi, un 10,4% i solament un 8,4% en quan la informació del fabricant.

En el sector de les begudes l’etiquetatge en català es troba al 35,5%, en el de l’alimentació al 19,8%, en roba i calçat el 15,7% i en electrodomèstics i electrònica en el 2,9%.

Tot i que és un dret pel consumidor i una obligació per les empreses¹⁷⁸, l’administració tant sols ha tramitat, l’any 2023, una sanció econòmica imposada a Carrefour per vulnerar els drets lingüístics del consumidor¹⁷⁹.

També cal destacar que les obligacions del Codi de Consum no són aplicables als productes alimentaris ja que el reglament 1169/2011 del Parlament Europeu i del Consell d’Europa, sobre la informació alimentària que es facilita al consumidor, no permet que les autoritats obliguin l’etiquetatge en llengües que no siguin oficials de la unió, cosa que el català no l’és¹⁸⁰.

Per el que fa a les instruccions de seguretat exposa que “aquesta disposició no es compleix pel que fa a les autoritats Estatals, ja que les instruccions de seguretat, que

¹⁷⁷ CECE (2024), *Op. cit.* (p. 37)

¹⁷⁸ Plataforma per la Llengua. (2021, Octubre). *InformeCAT 2021. Informe sobre la situació de la llengua catalana 2021*

¹⁷⁹ Nació Digital. (2024, 2 d’agost). *La justícia avala una multa a Carrefour per no etiquetar en català.*

¹⁸⁰ Plataforma per la Llengua. (2019, 6 de novembre). *Què diu exactament el TC espanyol sobre el Codi de consum i el dret a l’atenció en català dels consumidors?*

són de la seva competència, no estan disponibles en català¹⁸¹” Tant sols el 12,2% d'instruccions de seguretat, estan en català¹⁸².

L'any 2021, la cambra de comerç va redactar un informe en el que exposava que el català ha passat de ser llengua habitual del 40,5% de la població amb els companys de feina al 30,4% en el període 2003-2018 mentre que el castellà ha passat del 35,3% al 39,2%¹⁸³.

Cal apuntar que segons una enquesta de la Generalitat i PIMEC de l'any 2023, tant sols el 22,6% de les empreses donen facilitats per a l'aprenentatge i perfeccionament del català. El 57,4% no en donen i el 18,6%, segons aquestes, no tenien necessitat perquè el personal ja n'era competent¹⁸⁴.

3.5 Intercanvis transfronterers

3.5.1 Normativa Estatal

L'article 118.3 de la llei 40/2015 del Règim Jurídic del Sector Públic, menciona que els consorcis es poden usar per la gestió de serveis públics, en el marc dels convenis de cooperació transfronterera en què participin les administracions espanyoles. Això és que si una administració espanyola vol cooperar amb administracions d'altres Estats, puguin fer-ho a través de consorcis per poder realitzar serveis o projectes de manera conjunta.

L'article 25.3 de la Llei 2/2014 de l'Acció i del Servei Exterior de l'Estat, estableix que l'acció exterior en matèria de cultura ha de facilitar la defensa, promoció i difusió de les cultures de les nacionalitats i regions que integren la nació espanyola. Afegeix a l'article 26.1 e exposa que s'ha de promoure l'ensenyança no reglada del castellà i de les altres llengües espanyoles, la seva avaluació i certificació, per

¹⁸¹ CECE (2024), *Op. cit.*, (p. 37)

¹⁸² Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística. (2020). *L'etiquetatge en català: marc legal i dades*

¹⁸³ Cambra de Comerç de Barcelona. (2021, 15 de desembre). *Manifest en defensa de l'ús del català*. (p. 1-2)

¹⁸⁴ PIMEC. (2024). *Enquesta sobre l'ús del català a les empreses catalanes* (P. 7)

potenciar d'aquesta manera l'accés a l'educació tant espanyola com de les altres llengües inclosa la catalana.

La disposició novena estableix que l'institut Cervantes s'ocuparà de la difusió de cultura i llengua en l'exterior.

3.5.2 Normativa Autonòmica

L'article 6.4 de l'EAC defensa que la Generalitat ha de promoure la comunicació i cooperació amb les altres comunitats i territoris que comparteixen patrimoni lingüístic amb Catalunya i poden subscriure convenis i tractats de col·laboració per aquest propòsit.

L'article 12 afegeix que la Generalitat ha de promoure la comunicació, l'intercanvi cultural i la cooperació amb les comunitats i els territoris pertanyents o no a l'Estat espanyols que tinguin vincles històrics, lingüístics o culturals amb Catalunya.

L'article 4.c de la Llei 16/2014 d'acció exterior i de relacions amb la unió europea estableix que la finalitat de l'acció exterior és la promoció internacional de la llengua i la cultura catalana.

L'article 12 especifica que el Govern ha de fomentar la llengua i cultura pròpia tant dins com fora de la unió, potenciar l'institut Ramón Llull com a agent de promoció de la llengua i cultura catalana.

L'article 24 diu que la Generalitat ha de realitzar accions i mesures necessàries per tal de garantir l'ús del català a les institucions europees i assolir l'oficialitat de la llengua a la Unió Europea.

Per finalitzar, l'article 28 exposa que el Govern participa en xarxes de cooperació territorial transfronterera per tal de potenciar la cohesió amb territoris amb els que comparteixen vincles entorn la llengua, la cultura o la socioeconomia.

3.5.3 Valoració del marc jurídic de l'Estat espanyol pel CECE

L'Estat es va comprometre a complir amb les disposicions establertes en l'article 14 sobre els intercanvis interculturals. Per tant, es va comprometre a promoure i aplicar els convenis establerts amb altres Estats on es comparteix la llengua

catalana, per a fomentar els contactes entre els seus parlants en àmbits com l'Educació o cultura i a facilitat i impulsar la cooperació transfronterera entre autoritats regionals o locals per tal de promocionar el català com a llengua regional o minoritària.

El CECE sobre l'apartat 14.a, això és “Aplicar els acords bilaterals i multilaterals amb els Estats on es fa servir el català en una forma idèntica o similar, o bé concloure'n de nous, per tal de fomentar els contactes entre els parlants de basc dels Estats implicats en els àmbits de la cultura, l'educació, la informació, la formació professional i l'educació permanent” no en pot treure conclusions objectives per què les autoritats no li van proporcionar prou informació¹⁸⁵.

Cal destacar que l'institut Cervantes, promou la projecció i ensenyament de la llengua castellana a l'exterior de forma preferent respecte a les altres llengües de l'Estat espanyol. De fet, la major part de delegacions de l'Institut Cervantes no ofereixen cursos en català i el lloc web d'origen no disposa versió en català¹⁸⁶. Dels 45 països en els que està present l'Institut Cervantes¹⁸⁷ tant sols ofereix cursos en català de manera permanent, fora de l'Estat espanyol, a Viena, Berlín i Munich. En canvi, el Govern de Catalunya, mitjançant el Departament d'Acció Exterior i Unió Europea, a través de la Secretaria d'Acció Exterior del Govern, han organitzat 155 cursos i tallers de llengua catalana, adreçats a un total de 1.842 alumnes i a un total de 19 països diferents i, pel que fa l'Institut Ramón Llull, durant el curs 2021- 2022, ha donat suport econòmic i participat de forma directa a oferir docència d'estudis catalans a un total de 131 universitats¹⁸⁸.

¹⁸⁵ CECE (2024), Op. cit. (p. 37)

¹⁸⁶ Plataforma per la Llengua. (2024). *Resum de l'informe sobre els incompliments de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM)*. (p. 4)

¹⁸⁷ Instituto Cervantes. (s.d.). *Instituto Cervantes*.

¹⁸⁸ Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística. (2023). *Informe de política lingüística 2022*. Departament de Cultura. (p. 99- 103)

IV. CONCLUSIONS

En base a les dades obtingudes al present treball i en resposta a la hipòtesi i objectius plantejats en el treball s'exposen les següents conclusions:

1. La Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELROM) s'origina com a conseqüència de la preocupació per la no discriminació lingüística que emana de l'article 14 de la CEDH, ja que aquest article no preveu un sistema de protecció positiva per a les llengües regionals o minoritàries.

2. L'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa, va emetre varies recomanacions i resolucions, com la 928 i 192, que van ser les impulsores de l'elaboració de la CELROM, aprovada pel Comitè de Ministres del Consell d'Europa l'any 1992, tenint la naturalesa de tractat internacional, instrument legal vinculant per aquells Estats que el ratifiquen.

3. L'Estat espanyol, quan va rectificar la Carta, va assumir l'obligació de complir amb les disposicions de la part II (article 7) de la CELROM de forma obligatòria per a totes les llengües regionals i minoritàries de l'Estat. A la part III (Article 8-14), l'Estat espanyol havia d'especificar a quines llengües l'aplicaria i va haver d'escollir un mínim de trenta-cinc compromisos per a cada llengua. Pel que fa els compromisos generals trobem el reconeixement formal i pràctic, la necessitat d'acció dedicada i promoció activa, la facilitació de l'ús oral i escrit en la vida pública i privada, el manteniment de relacions entre grups lingüístics, la promoció d'intercanvis transnacionals, la posada a disposició de mitjans d'ensenyament i estudi, l'aprenentatge per a no parlants i promoure la recerca universitària. També s'hi troba l'eliminació de distincions injustificades, la comprensió mútua i el respecte, la necessitat de crear òrgans consultius i la protecció de les llengües sense territori.

4. En l'àmbit educatiu (articles 8 a 14), i malgrat de tenir legislació autonòmica que estableix el català com a llengua vehicular, les resolucions judicials que fixen un 25% d'hores en castellà contradiuen els compromisos assumits per l'Estat espanyol amb la Carta. Aquestes decisions, avalades pel Poder Judicial estatal, constitueixen una ingerència que afebleix el model d'immersió lingüística i la

normalització del català. A més, les dades analitzades fan constar un retrocés en l'ús real del català a les aules i fora d'elles, especialment a Educació Secundària, no garantint d'aquesta manera l'ús del català en l'Educació i evidenciant una desprotecció que l'Estat no tant sols no corregeix sinó que l'afavoreix.

5. En l'àmbit de la Justícia (articles 8 a 14), la legislació actual no garanteix la possibilitat de dur a terme procediments judicials íntegrament en català si una part així ho sol·licita. L'ús del català en documents judicials i procediments és molt baix i la manca de coneixements de català per part dels funcionaris és un obstacle inacceptable però malauradament normalitzar. Aquesta manca d'ús de l'idioma no és casual sinó és conseqüència de la inacció de l'Estat i la seva poca voluntat de proposar mecanismes que assegurin la presència del català a l'Administració de Justícia.

6. En l'Administració (articles 8 a 14), mentre que a nivell autonòmic i local es garanteix l'ús normal del català, a l'Administració General de l'Estat a Catalunya funciona exclusivament en castellà. El fet que molts funcionaris no tinguin coneixements de català i puguin exercir de totes maneres les seves funcions és una mostra evident de menyspreu per part de les institucions. També s'hi afegeix la falta de català a les webs i tràmits en línia del Govern Espanyol, que és un incompliment de la Carta.

7. En els mitjans de comunicació (articles 8 a 14), l'oferta en català és insuficient i desigual. Mentre que la premsa i ràdio tenen una notable cobertura, la televisió i plataformes digitals de *streaming* tenen una oferta molt limitada de català. Tant la manca de regulació per part de l'Estat espanyol com la poca política de foment aboquen a la invisibilització de la llengua. L'Estat no tant sols no promou la llengua en aquest àmbit sinó que posa problemes en la reciprocitat de captació de canals catalans entre territoris catalanoparlants.

8. En la cultura (articles 8 a 14), malgrat que l'últim informe apunta a un compliment aparent de la Carta, la realitat és prou distint. El TC ha limitat l'aplicació de mesures que tenien com a objectiu garantir la presència del català en el cinema reduint les quotes obligatòries afeblint les polítiques de normalització i

derivant a una oferta cinematogràfica en català pobre, amb projeccions en horaris desfavorables i una distribució molt reduïda.

9. En la vida econòmica i social el compliment dels articles 8 a 14 no és regular, amb mancances importants en l'atenció sanitària i a residències de gent gran com a conseqüència de la falta de requisits lingüístics i per tant, de coneixements de català per part del personal. Això vulnera el dret de les persones a ser ateses en català i perpetuant de manera sistemàtica discriminació per raó de llengua. A més, la presència del català en l'etiquetatge i informació comercial és molt baixa, sense que l'Estat espanyol vulgui aplicar cap tipus de mesures per tal de corregir aquest desequilibri.

10. En l'àmbit dels intercanvis transfronterers contemplats en els articles 8 a 14, els informes manquen d'informació per a avaluar el seu compliment. Ara bé, l'Institut Cervantes, que té com a objectiu promocionar les llengües de l'Estat espanyol fora de les seves fronteres, prioritza el castellà, front el català limitant la seva promoció.

11. Un dels obstacles més importants per a la normalització de la llengua és l'actuació dels tribunals espanyols, que ha limitat les mesures d'acció positiva i ha generat incertesa jurídica. També s'afegeix com a obstacle la manca de requisits obligatoris de coneixements del català per a gran part del personal que treballa en l'àmbit de l'administració pública, impeding l'atenció en català. També s'hi troba la manca de voluntat política de l'Estat per a implementar plenament els compromisos, evidenciat per la baixa presència del català en els seus serveis i webs.

12. El procés de supervisió del compliment de la Carta inclou la presentació d'informes periòdics per part de l'Estat, l'examen d'aquests informes pel CECE i l'emissió de recomanacions per part del Comitè de Ministres. Aquests mecanismes, tot i ésser útils per l'anàlisi i identificació de mancances no son vinculants ni coercitius i per tant són insuficients per a garantir el compliment de la Carta. Les recomanacions no són pas obligatòries i, en conseqüència, no existeixen sancions per incompliments. El fet que recomanacions reiterades durant cicles anteriors no hagin estat tingudes en compte o hagin estat ignorades per part de l'Estat espanyol il·lustra la limitació de l'efectivitat d'aquests mecanismes.

13. Malgrat la limitacions en l'abast i poder executiu de la Carta, cal reconèixer que es tracta d'una eina de gran utilitat per aconseguir un mínim de respecte dels drets lingüístics dels catalanoparlants en el conflicte creat per la instauració obligatòria d'un "bilingüisme asimètric", amb una intenció clarament etnocida al darrere de la conducta indolent i tafurera de l'Estat espanyol.

14. Com s'ha vist al llarg del treball, l'Estat espanyol no és neutral. Protegeix de manera activa el castellà en detriment del català perquè el seu objectiu ha estat, i és encara, d'eliminar la nació catalana, i la nostra llengua és el suport bàsic de la nostra identitat nacional. La consecució d'un Estat propi independent amb assoliment de plena sobirania serà la condició necessària, encara que no suficient, per a dotar-nos de les eines adients per a defensar la llengua i revertir el procés de residualització. Només d'aquesta manera podrem garantir la continuïtat de la nostra nació.

V. BIBLIOGRAFIA

5.1 Documents

5.1.1 Tractats Internacionals

- Conveni Europeu de Drets Humans, Consell d'Europa, 4 de novembre de 1950.
- Convenció relativa a la Lluita contra les Discriminacions en l'esfera de l'Ensenyament, Assemblea General de les Nacions Unides, 14 de desembre de 1960.
- Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics, Assemblea General de les Nacions Unides, 16 de desembre de 1966.
- Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats 1969, 27 de gener de 1980.
- Convenció sobre els drets de l'infant, Nacions Unides, 20 de novembre de 1989.
- Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries, Consell d'Europa, 5 de novembre de 1992.
- Conveni marc per la protecció de les minories nacionals, Consell d'Europa, 1 de febrer de 1995.

5.1.3 Jurisprudència

5.1.3.1 Tribunal Constitucional

- TC. (1986, 26 de junio). *Sentencia 84/1986*
- TC. (1986, 26 de junio). *Sentencia 82/1986*
- TC. (1994). *Sentencia 337/1994, de 23 de diciembre*. Boletín Oficial del Estado, núm. 19, de 23 de enero de 1995.
- TC. (2010, 28 de junio). *Sentencia 31/2010*.
- TC. (2010). *Sentencia 31/2010, de 28 de junio de 2010*. Boletín Oficial del Estado, núm. 172, 16 de julio de 2010
- TC. (2017, 4 de juliol). *Sentencia 89/2017, de 4 de julio. Recurso de inconstitucionalidad 7454-2010*.

- TC. (2017, 4 de juliol). Sentència 88/2017, de 4 de juliol de 2017. *Boletín Oficial del Estado*, 171, 63247-63261
- TC. (2018, 25 de gener). Sentència 7/2018, de 25 de gener de 2018. *Boletín Oficial del Estado*, 46, 20467-20481
- TC. (1996, 19 de setembre). *Conflicte positiu de competència núm. 329/89, promogut pel Consell Executiu de la Generalitat de Catalunya, en relació amb el Reial Decret 1.122/1988, de 23 de setembre, pel qual s'aprova la Norma General d'etiquetatge, presentació i publicitat dels productes alimentaris envasats*. Butlletí Oficial de l'Estat.

5.1.3.2 Tribunal Suprem

- TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Cuarta. (2015). *Sentencia N.º 2548/2014*.
- TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Cuarta. (2015). *Sentencia N.º 2549/2014*.
- TS, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Primera. (2021). *Providencia de inadmisión N.º 1676/2021*

5.1.3.3 Tribunal Superior de Justicia de Catalunya

- TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2020). *Sentencia N.º 5201/2020 (Recurso N.º 168/2015)*.
- TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2021, 3 de setembre). *Auto en el Recurso Sala TSJ 1939/2021 - Pieza separada suspensión 134/2021*.
- TSJC, Sala de lo Contencioso-Administrativo, Sección Quinta. (2022, 1 de julio). *Providencia en Recurso ordinario nº 168/2015, Pieza Separada de Inejecución nº 19/22*.
- TSJC. (2022, 28 de juliol). *Auto administratiu TSJ Catalunya, Sala de lo Contenciós, Secció 5, Recurs 168/2015*.

5.1.3 Documents del Consell d'Europa

- Recomanació 285 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (1961)
- Recomanació 928 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (7 d'octubre de 1981)

- Resolució 192 de l'Assemblea Parlamentària del Consell d'Europa (4 d'octubre de 1988)
- Conseil de l'Europe. (2021). *Charte européenne des langues régionales ou minoritaires : Recueil de textes*. Strasbourg, France : Éditions du conseil de l'Europe
- Consejo de Europa. (1992). *Informe explicativo de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias* (ETS No. 148)
- Conseil de l'Europe. (2024). *Langues régionales et minoritaires en Europe: Donnons la parole aux langues régionales et minoritaires*. Strasbourg: Conseil de l'Europe.
- Council of Europe. (2009). *Commentary of the European Charter for Regional or Minority Languages in light of the Committee of Experts' evaluation, Regional or Minority Languages*. Publishing Editions, Council of Europe.
- CONSEIL DE L'EUROPE. Doc. DÉLA (92)2, *Charte Européenne des langues regionales ou minoritaires. Rapport explicatif*, Strasbourg, 7 juillet 1992.
- Consejo de Europa. Comité de Expertos. (2008). *Aplicación de la Carta en España, segundo ciclo de supervisión: a) Informe del Comité de Expertos sobre la Carta b) Recomendación del Comité de Ministros del Consejo de Europa sobre la aplicación de la Carta en España*. Consejo de Europa.
- Consell d'Europa. (2021). *Avaluació del Comitè d'Experts sobre l'aplicació de les recomanacions d'acció immediata contingudes en el cinquè informe d'avaluació del Comitè d'Experts sobre Espanya* (MIN-LANG (2021) 7 cita 93.
- Consejo de Europa. Carta europea de las lenguas regionales o minoritarias: *informe explicativo*.

5.1.4 Altres Documents d'Organitzacions Internacionals

- Declaració Universal de Drets Humans, Assemblea General de las Naciones Unidas, 10 de desembre de 1948.
- Declaració Universal de Drets Lingüístics, Assemblea de la Conferència Mundial de Drets Lingüístics, juny 1966.
- Declaració sobre el dret de les persones pertanyents a minories nacionals o ètniques, religioses o lingüístiques, Assemblea General de l'Organització de les Naciones Unidas , 18 de desembre de 1992.
- Recomanacions d'Oslo relatives als drets lingüístics de les minories nacionals, Alt comissionat per les Minories Nacionals de l'OSCE, 1 de febrer de 1998.

5.1.5 Legislació de l'Estat espanyol

5.1.5.1 Normativa Estatal

- Constitució Espanyola.
- Llei d'educació 3/2020, 29 de Desembre (LOMLOE).
- Ley Orgánica 6/1985, de 1 de julio, del Poder Judicial.
- Ley 1/2000, de 7 de enero, de Enjuiciamiento Civil.
- Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques.
- Real Decreto Legislativo 5/2015, de 30 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley del Estatuto Básico del Empleado Público.
- Ley 13/2022, de 7 de julio, General de Comunicación Audiovisual.
- Ley 55/2007, de 28 de diciembre, del Cine.
- Ley 10/2007, de 22 de junio, de la lectura, del libro y de las bibliotecas.
- Real Decreto Legislativo 1/2007, de 16 de noviembre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley General para la Defensa de los Consumidores y Usuarios y otras leyes complementarias.
- Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público.
- Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado.

5.1.5.2 Normativa Autonòmica

- Decret 306/2006, de 20 de juliol, pel qual es dona publicitat a la Llei orgànica 6/2006, de 19 de juliol, de reforma de l'Estatut d'autonomia de Catalunya.
- LLei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació.
- Decret 161/2002, d'11 de juny, sobre l'acreditació del coneixement del català i l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions públiques de Catalunya.
- Decret 244/1991, de 28 d'octubre, sobre el coneixement de les dues llengües oficials per a la provisió de llocs de treball docents dels centres públics d'ensenyament no universitari de Catalunya, dependents del Departament d'Ensenyament.
- Decret 91/2024, de 14 de maig, del règim lingüístic del sistema educatiu no universitari.
- Decret 128/2010, de 14 de setembre, sobre l'acreditació del coneixement lingüístic del professorat de les universitats del sistema universitari de Catalunya.
- Llei 1/1998, de 7 de gener, de política lingüística.
- Llei 8/1987, de 15 d'abril, Municipal i de Règim Local de Catalunya.
- Llei 11/2007, d'11 d'octubre, de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals.
- Lei 20/2010, del 7 de juliol, del cinema.
- Llei 22/2010, del 20 de juliol, del Codi de consum de Catalunya.
- Ordre PDA/223/2019, de 16 de desembre, de modificació de l'annex del Decret 161/2002, d'11 de juny, sobre l'acreditació del coneixement del català i l'aranès en els processos de selecció de personal i de provisió de llocs de treball de les administracions públiques de Catalunya.
- Llei 16/2014, del 4 de desembre, d'acció exterior i de relacions amb la Unió europea.

5.1.6 Altres documents de l'Estat espanyol

- Congrés dels Diputats. (2022). *Proposició de Llei Orgànica de modificació de l'article 231 de la Llei Orgànica 6/1985, de 1 de juliol, del Poder Judicial, per donar compliment als reiterats requeriments del Consell d'Europa en relació amb l'aplicació de la Carta Europea de les llengües regionals o minoritàries en la justícia* (BOCG. Congrés dels Diputats, Serie B, Núm. 280-1, 30 de setembre de 2022).
- Ministerio de Política Territorial. (s.f.). *Sexto informe sobre la aplicación de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en España* (p. 79 i ss)
- Jefatura de l'Estat. (1998, 23 de gener). *Instrument de ratificació del Conveni marc per a la protecció de les minries nacionals* (número 157 del Consell d'Europa), fet a Estrasburg l'1 de febrer de 1995.
- España. (2001). *Instrumento de ratificación de la Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias*, hecho en Estrasburgo el 5 de noviembre de 1992
- Jefatura del Estado (1978). *Instrumento de Adhesión de España al Estatuto del Consejo de Europa*, hecho en Londres el 5 de mayo de 1949. *Boletín Oficial del Estado*, núm. 51, pp. 4840-4844.
- Jefatura de l'Estat. (1977, 30 d'abril). *Instrument de ratificació del Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics*, fet a Nova York el 19 de desembre de 1966
- Jefatura de l'Estat. (1998, 23 de gener). *Instrument de ratificació del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals* (número 157 del Consell d'Europa), fet a Estrasburg l'1 de febrer de 1995

5.1.7 Documents de la Generalitat de Catalunya

- Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística. (2023). *Informe de política lingüística 2022*. Departament de Cultura.
- Generalitat de Catalunya. Direcció General de Política Lingüística. (2020). *L'etiquetatge en català: marc legal i dades*.
- Consejo General del Poder Judicial & Generalitat de Catalunya. (1999, 25 de març). *Conveni de col·laboració entre el Consell General del Poder Judicial i la Generalitat de Catalunya en matèria d'acreditació del coneixement de la llengua catalana*. Barcelona.
- Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. (2022). *Un marc sociolingüístic igualitari per a la llengua catalana*. Secretaria de Política Lingüística.
- Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. (2022). *Mitjans de comunicació i llengua catalana*. Pacte Nacional per la Llengua.
- Generalitat de Catalunya, Departament de Drets Socials. (2023). *Diagnosi de la realitat lingüística en els serveis i equipaments de Drets Socials*. DIXIT Centre de Documentació de Serveis Socials.
- Generalitat de Catalunya. (2022). *Diagnosi i primer paquet de mesures per fomentar el català en els àmbits de Justícia*.
- Generalitat de Catalunya, Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació. (2010). *Activitat Parlamentària: Especial sentència del Tribunal Constitucional sobre l'Estatut d'Autonomia de Catalunya* (núm. 23).

- Síndic de Greuges de Catalunya. (2024). *Drets i usos lingüístics dels infants i adolescents a Catalunya. L'escola com a garant de la igualtat d'oportunitats*.
- Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial. (2023). *Indicadors lingüístics de l'àmbit judicial. Any 2023* Servei de Programes de Suport Judicial, Subdirecció General de Suport Judicial i Coordinació Tècnica cita 80.

5.1.8 Documents de Plataforma per la Llengua

- Plataforma per la Llengua. (2019, 6 de novembre). *Què diu exactament el TC espanyol sobre el Codi de consum i el dret a l'atenció en català dels consumidors?*.
- Plataforma per la Llengua. (2019, 6 de novembre). *Què diu exactament el TC espanyol sobre el Codi de consum i el dret a l'atenció en català dels consumidors?*.
- Plataforma per la Llengua. (2020). *El català, ignorat a les pàgines web oficials de l'Estat espanyol*.
- Plataforma per la Llengua. (2020, març). *Quins obstacles impedeixen l'ús del català a la justícia?*.
- Plataforma per la Llengua. (2021). *Anàlisi de la situació de la llengua: dret revisat*.
- Plataforma per la Llengua. (2021). *Informe sobre l'incompliment de l'Estat espanyol en la implementació de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries (CELRoM) a les zones de parla catalana durant el període 2017-2021*.
- Plataforma per la Llengua. (2021, Octubre). *InformeCAT 2021. Informe sobre la situació de la llengua catalana 2021*.
- Plataforma per la Llengua. (2021). *Els impediments per a l'ús del català a la justícia*.
- Plataforma per la Llengua. (2022). *Informe sobre les entitats CELRoM*.
- Plataforma per la Llengua. (2023, gener 17). *Denunciem als experts del Consell d'Europa que l'Estat espanyol continua incomplint els compromisos de la CELRoM a Catalunya*.

- Plataforma per la Llengua. (2023, 28 de setembre). *Les discriminacions per parlar en català a la salut pública creixen més d'un 15 % el 2022*.
- Plataforma per la Llengua. (2024). *InformeCAT 2024: L'Estat de la llengua catalana*.
- Plataforma per la Llengua. (2024). *Resum de l'informe sobre els incompliments de la Carta Europea de les Llengües Regionals o Minoritàries*.

5.1.9 Altres Documents

- ACN. (2024, 5 d'agost). L'acord amb 'majors' i cinemes per estrenar 25 títols anuals doblats al català no s'ha complert cap any des del 2012. La Mañana.
- ACN. (2024, 6 de febrer). Només 2 de cada 10 pel·lícules doblades al català es projecten als cinemes al vespre i nit. Cultura21.
- Catalunya. Departament de Justícia, Drets i Memòria. (2024, juliol). *Serveis Lingüístics de l'Àmbit Judicial. Indicadors de 2023*.
- Cambra de Comerç de Barcelona. (2021, 15 de desembre). *Manifest en defensa de l'ús del català*.
- PIMEC. (2024). *Enquesta sobre l'ús del català a les empreses catalanes*
- Llibertat.cat. (2016, 17 de gener). *1716: Publicació del Decret de Nova Planta del Principat de Catalunya*.
- La justícia avala una multa a Carrefour per no etiquetar en català. (2024, 2 d'agost). *Nació Digital*
- Generalitat de Catalunya. (s.d.). *Orígens i història*. Departament de Cultura.

5.2 Doctrina

- Adan, F., Picó, J., Cerrato, E., Casanova, R., & Fuguet, X. (2014). Vies de potenciació de l'ús del català a l'Administració de Justícia. *Centre d'Estudis Jurídics i Formació Especialitzada, Departament de Justícia*.
- Beco, G. (Ed.). (2012). *Human rights monitoring mechanisms of the Council of Europe* (1st ed.). Routledge.
- Clotet i Miró, M.-Á. (s.d.). *La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias*. Consejo de Europa.
- Clotet, M. (2007). Incidència del Conveni marc per a la protecció de les minories nacionals en l'ordenament jurídic espanyol: una aproximació crítica. *Revista de Llengua i Dret*, (47).
- Dunbar, R. (2010, febrer). Article 7 of the European Charter for Regional or Minority Languages. *Xornadas de Análise sobre a Carta Europea das Linguas Rexionais ou Minoritarias*, Consello da Cultura Galega.
- De la Escalera Cottureau, S. (1959). *El registro del estado civil: legislación, jurisprudencia, comentarios*. Giner
- Fernando Ramallo (2018) *La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en su 25 aniversario*.
- Jou, L. (2010). La Sentencia 31/2010, reinterpretada. Legislación lingüística, realidad social y política. *Activitat Parlamentària*, (23).
- Milian i Massana, A. (1981). Aproximación al régimen jurídico previsto para la lengua catalana en el Estatuto de Autonomía de Cataluña. *Revista de Administración Pública*, (94).
- Puig i Pla, J. (2002). La Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. *Llengua i ús: revista tècnica de política lingüística*, (23).

- Pérez-Vidal, C., Lorenzo, N., & Trenchs, M. (2015). Les llengües en l'educació: el plurilingüisme i la internacionalització. A *Reptes de l'educació a Catalunya 2015*. Universitat Pompeu Fabra (p. 152-159).
- Petschen, S. (1989). Entre la política y el derecho: La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias. *Revista de Estudios Políticos (Nueva Época)*, (66).
- Pou i Pujolràs, A. (2007) “El català a l'Administració de Justícia i el nou Estatut”, *Revista de Llengua i Dret*, (48).
- Pla, J. (2023). *Règim lingüístic de l'ensenyament a Catalunya al Consell d'Europa: un model de gestió del plurilingüisme a l'escola catalana*. *Revista de Llengua i Dret*, (79), 210–226.
- Pla Boix, A. M. (2021). *En defensa del model lingüístic de l'escola a Catalunya: Reflexions per a un debat crític des del dret constitucional* (Col·lecció Institut d'Estudis de l'Autogovern, 13). Institut d'Estudis de l'Autogovern.
- Ridao Martín, J. (2021). El règim lingüístic de l'educació a Catalunya: un balanç retrospectiu amb dèbits i crèdits. *Revista de Llengua i Dret*, (75), (p. 23).
- Ramallo, F. (2018). Relevance and impact of Article 7 of the European Charter for Regional or Minority Languages and its implications for languages of Spain. *Revista de Llengua i Dret*, (69).
- Ruiz Vieytez, E. J. (2009). Constitutions, languages, definitions and the European Charter for Regional or Minority Languages. *Revista de Llengua i Dret*, (51).

- Ruiz Vieytez, E. (2018). La Carta Europea de las Lenguas Regionales o Minoritarias en su veinte aniversario: Balance y retos de futuro. *Revista de Llengua i Dret*, (69).
- Radford, G. (2014). *French language law: The attempted ruination of France's linguistic diversity*. TCD Law Review.
- Rodríguez, V. (2019). *La llengua catalana: drets lingüístics i identitat nacional*. *Revista de Dret Públic*, 47
- Torres, J., & Vila-Abadal, J. T. (2002). Perspectiva constitucional i Carta europea de les llengües regionals o minoritàries. *Revista de Llengua i Dret*, (37).
- Williams, G. (2005). *Sustaining Language Diversity in Europe. Evidence from the Euromosaic Project*. Basingstoke: Palgrave.
- Woehrling, J.-M. (2005). *The European Charter for Regional or Minority Languages: A critical commentary* (P. Wheeler, Trans.). Council of Europe Publishing.
- Bolívar Charris, D. M., Acosta Orozco, C. J., Monsalvo Lugo, J. M., & Peñaranda Osorio, E. L. (2022). De la colonialidad lingüística a las luchas por el reconocimiento de las lenguas minoritarias. *Universidad Nacional Experimental Rafael María Baralt*, (15).
- Berger, P. (1976). Contribution à l'étude du déclin du valencien comme langue littéraire au seizième siècle. *Mélanges de la Casa de Velázquez*, 12.
- Bilbeny, J. (2012). *Amagau lo valencià! Algunes dades sobre la traducció forçada d'obres literàries catalanes al castellà i el canvi de nom de llurs autors al llarg del segle XVI*. Institut Nova Història.
- Bassó, J. (2018). *El Nou diccionari de la literatura catalana 62: Un pou de sorpreses*. Institut Nova Història.

- Blázquez, J. (1990). *La Inquisición en Cataluña: El tribunal del Santo Oficio de Barcelona (1487-1820)*. Toledo: Ediciones Arcano.

- Ferrer i Gironès, F. (2002). *La repressió de la llengua catalana*. Edicions 62.
- Guibernau, M. (2000). *Spain: Catalonia and the Basque country*. *Parliamentary Affairs*, 53(1).

- Guibernau, M. (2004). *Catalan nationalism: Francoism, transition and democracy*. London: Routledge.

- Grégoire, H. (1794). *Rapport fait au nom de la Commission chargée d'examiner la nécessité et les moyens d'anéantir les patois et d'universaliser l'usage de la langue française*.

- Howitt, B. (2014, abril 2). *The use of Catalan in the Roussillon*. P-O Life.

- Irujo, X. (2021, 11 d'octubre). *Linguistic terror*. *Nevada Today*.

- Lorenzo Vicente, J. A. (1995). Perspectiva histórica de la formación de los maestros en España (1370-1990). *Revista Complutense de Educación*, 6(2), 219. Departamento de Teoría e Historia de la Educación, Facultad de Educación, Universidad Complutense.

- Melchor, V. de, & Branchadell, A. (2002). *El catalán. Una lengua de Europa para compartir*.

- Mazza, S. (2016). *La diglossia catalana i el poder*. Barcelona: Edicions 62.

- Peña, M. (1997). *El laberinto de los libros: Historia cultural de la Barcelona del Quinientos*. Madrid: Fundación Germán Sánchez Ruipérez.

- Preston, P. (2012). *The Spanish Holocaust: Inquisition and Extermination in Twentieth-Century Spain*.

- Pujol, J.M. (2022) La llengua catalana durant el franquisme. Diari de Tarragona 9 oct 2022.

- Rubió, J. (1990). *L'ambient literari de la Catalunya del segle XVI: Humanisme i Renaixement* (Biblioteca Abat Oliba, 86). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

- Rumeu de Armas, A. (1940). *Historia de la censura literaria gubernativa en España*. Madrid: Aguilar.

- Riba, C. (1984). *Obres completes* (Vol. 2, Crítica 1, E. Sullà, Ed.). Barcelona: Edicions 62.

- Ribera Ruiz, M. C. (2017). La llengua i el sentiment de pertinença dels habitants de Catalunya a principis del segle XXI. *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 27.

- Ruiz Rodrigo, C. (1993). Política y educación en la II República (Valencia, 1931–1936). Universitat de València.

- Tavani, G. (1996). *Per una història de la cultura catalana medieval* (Biblioteca de Cultura Catalana, 83). Barcelona: Curial Edicions Catalanes.

- Thomàs, J. M. (1998). Franquistes catalans i llengua catalana durant el primer franquisme. *Llengua & Literatura*, 9.

- Trev, L.V. (1940, 28 de julio). Decreto estableciendo el uso exclusivo del español en los servicios públicos. *La Vanguardia*.

- Terricabras, J.M. (2001) *Raons i tòpics. Catalanisme i anticatalanisme*. La Campana.

